gemeente Barneveld

Bomenbeleidsplan 2026

Voorwoord

Met dankbaarheid en trots presenteer ik u het allereerste Bomenbeleidsplan van de gemeente Barneveld. Een belangrijke mijlpaal, want hiermee is vastgelegd hoe we als gemeente – samen met inwoners, bedrijven en organisaties – willen omgaan met onze bomen. Nu én in de toekomst.

Waarde van bomen

En zeker met het oog op de toekomst is het belangrijk dat wij bomenbeleid hebben. De waarde van bomen is groot; bomen dragen in belangrijke mate bij aan het zuiveren van de lucht door zowel de opname van CO_2, fijnstof en stikstof, maar ook door het produceren van zuurstof. Bomen dragen ook bij aan grote maatschappelijke opgaven zoals waterhuishouding, voorkomen van hittestress, versterken van ecologie en biodiversiteit. Zeker in de tijd dat er zich klimaatveranderingen voordoen, wordt de waarde en het belang van bomen nog belangrijker.

Ruim 34.000 bomen

De gemeente Barneveld is een prachtige, groene gemeente. De ruim 34.000 gemeentelijke bomen in straten en parken, samen met de ontelbare bomen in bossen. Bosstroken en particuliere tuinen dragen bij aan dit groene karakter en aan onze leefomgeving. De bomen zorgen voor schaduw, verkoeling, frisse lucht en een prettige plek om te wonen, werken en recreëren. Voor mens en dier. We hebben bomen simpelweg nodig voor een gezonde leefomgeving en gezond klimaat.

Toekomstbestendig bomenbestand

Met dit beleidsplan zetten we in op vier pijlers: beschermen, versterken, vergroten en samenwerken. We beschermen de bestaande bomen, versterken de kwaliteit van ons groen, vergroten het aantal bomen en werken we sámen aan een toekomstbestendig bomenbestand.

Het bomenbeleidsplan is dan ook meer dan een plan: het is tevens een uitnodiging om samen zorg te dragen voor het groene karakter van onze gemeente. Want de bomen die we vandaag planten en beschermen, zijn het erfgoed en een gezonde leefomgeving van morgen.

Wethouder Mijntje Pluimers-Foeken, december 2025

Inhoud

1. Inleiding 4
- Inleiding 4
- Aanleiding 4
- Leeswijzer 5

2. Context 6
- 2.1 Relatie met andere (beleids-)documenten 6
- 2.2 Input vanuit belanghebbenden 8
- 2.3 Overzicht van relevante wet- en regelgeving en richtlijnen 8
- 2.4 Sterkte/zwakte analyse 10

3. Omgevingsscan gemeente 12
- 3.1 Omgevingsscan door NL Green-Label 12
- 3.2 Percentages belangrijkste scores i.r.t. het Bomenbeleid 12
- 3.3 Vergelijkingen tussen wijken 16
- 3.4 Conclusie 16

4. Gemeentelijk bomenbestand 17
- 4.1 Boomkroonbedekking 17
- 4.2 Groene gebieden 17
- 4.3 Leeftijd van het bomenbestand 18
- 4.4 Soortendiversiteit 19
- 4.5 Aanknopingspunten gemeentelijk bomenbestand 19

5. Visie en actielijnen 21
- 5.1 Bomenvisie 21
- 5.2 Hoe realiseren we de bomenvisie? 21

6. Strategie 25
- 6.1 Ambitie tegenover huidig beleid 25
- 6.2 Toelichting ambitie 27

7. Kritieke Prestatie Indicatoren (KPI's) 28

8. Vervolgstappen 30
- 8.1 Implementatie strategie 30
- 8.2 Maatregelen per actielijn 30
- 8.3 Huidig budget versus benodigd budget 40
- 8.4 Strategie voor implementatie en bijstelling van beleid 40

1. Inleiding

Inleiding

De gemeente Barneveld heeft een oppervlakte van 176 vierkante kilometer. Verspreid over deze oppervlakte staan ruim 34.000 gemeentelijke bomen en een veelvoud aan bomen die in het beheer zijn van onze inwoners, bedrijven en andere (groot-)grondbezitters. Al deze bomen staan ten dienste van de leefbaarheid van onze verschillende kernen, wijken, buurten en het buitengebied.

Want bomen zijn niet alleen mooi, maar zorgen ook voor schaduw en verkoeling, verbeteren de biodiversiteit en de luchtkwaliteit in onze dorpen en het buitengebied. Daarnaast dragen bomen bij aan de gezondheid van onze inwoners. Dat gebeurt niet alleen door onze bossen, natuurgebieden en parken. Maar ook binnen de bebouwde kom leveren bomen een bijdrage daaraan. Om het bestaande bomenbestand te behouden, te versterken, te vergroten en achteruitgang in de toekomst te voorkomen, is dit Bomenbeleidsplan essentieel.

Aanleiding

De gemeente Barneveld staat voor verschillende maatschappelijke opgaven. We hebben te maken met een grote woningbouwopgave en verschillende andere uitdagingen zoals de netcongestie, klimaatverandering en stedelijke ontwikkeling. Hierdoor komt het bomenbestand onder druk te staan. Al deze maatschappelijke opgaven zijn belangrijk en vragen om een afgewogen invulling. Ook is er sprake van veranderende wet- en regelgeving.

Daarnaast is er een groeiende behoefte aan een duidelijke visie op het beheer, onderhoud, behoud en uitbreiding van het bomenbestand. Dit Bomenbeleidsplan geeft richting aan de toekomst van onze bomen en zorgt ervoor dat we een gezonde, groene en aantrekkelijke leefomgeving behouden voor huidige en toekomstige generaties. Het Bomenbeleidsplan is opgebouwd uit de volgende elementen:

- Visie en participatie: Ontwikkeling van een 50-jarige visie op het bomenbeleid, waarbij we samenwerken met inwoners en organisaties om invulling te geven aan de maatschappelijke opgaven (stakeholdermanagement);
- Strategie en meetbaarheid: Formulering van SMART-doelstellingen en KPI's (Kritieke Prestatie Indicatoren) om de voortgang en resultaten van het beleid meetbaar en inzichtelijk te maken;
- Monitoring en juridische verankering: Gebruik van een digitaal dashboard voor KPI-monitoring en borging van het bomenbeleidsplan via heldere regels en goede handhaving;
- Vervolgstappen met een toelichting op de beleidsmaatregelen en een financiële onderbouwing.

Voor het ontwikkelen van het Bomenbeleidsplan is als eerste een uitgebreide analyse uitgevoerd, waarbij alle aspecten die noodzakelijk zijn voor het plan belicht worden. De gemeente Barneveld heeft nog geen eerder vastgesteld bomenbeleid. Daarom is het proces voor het ontwikkelen van een Bomenbeleidsplan gestart met het uitvoeren van een uitgebreide analyse.

Leeswijzer

Hoofdstuk 2 gaat in op de context van dit plan en legt de relatie tussen dit Bomenbeleidsplan en relevante beleid- en regelgeving uit. Duidelijk wordt met welke kaders rekening gehouden moet worden en op welk beleid aangesloten wordt.

Hoofdstuk 3 beschrijft de belangrijkste resultaten uit de omgevingsscan, uitgevoerd door NL Greenlabel. Hierin is opgenomen hoe de gemeente Barneveld scoort op belangrijke thema's als gezondheid en klimaat. In hoofdstuk 4 zijn de hoofdpunten uit de analyse van het gemeentelijke bomenbestand opgenomen.

De visie, bijhorende actielijnen en beleidsmaatregelen zijn in hoofdstuk 5 opgenomen. Hieruit blijkt hoe de gemeente de komende jaren het bomenbestand gaat Behouden, Versterken, Vergroten en hieraan gaat Samenwerken. De strategie om dit te bereiken is beschreven in hoofdstuk 6. De strategie wordt meetbaar gemaakt in hoofdstuk 7 door middel van Kritieke Prestatie Indicatoren. De vervolgstappen met een uitgebreide beschrijving van de te nemen beleidsmaatregelen en kosten zijn opgenomen in hoofdstuk 8.

Bloeiende sierkersen geven kleur aan de omgeving

2. Context

In dit hoofdstuk wordt uitgebreid aandacht besteed aan de context waarbinnen dit Bomenbeleidsplan tot stand is gebracht. Er is daarbij gekeken naar de volgende elementen:

- Relatie met andere beleidsdocumenten;
- Input vanuit belanghebbenden;
- Wet- en regelgeving en richtlijnen;
- Samenvattende sterkte/zwakte analyse.

In het bijlagenboek is de volledige beleidsanalyse opgenomen als onderdeel van het analyserapport.

2.1 Relatie met andere (beleids-)documenten

Om een goed beeld van het huidige beleid en de wet- en regelgeving te krijgen, is een beleidsanalyse uitgevoerd.

De volgende beleidsdocumenten zijn geanalyseerd;

- Omgevingsvisie Barneveld (2040);
- Groenstructuurplan (2011);
- Klimaatadaptatieplan (2025);
- Natuurinclusief puntensysteem;
- Biodiversiteitsplan (2021);
- Dorpsplannen (diverse jaartallen).

Bij het opstellen van dit Bomenbeleidsplan beschouwen we bovenstaande beleidsdocumenten als kaders waarbinnen we het plan opstellen.

Daarnaast is nog een aantal documenten met raakvlakken met het nieuwe bomenbeleid doorgenomen. Dit zijn:

- De Algemene Plaatselijke Verordening (APV);
- Opbouw van het bomenbestand;
- Landschapsplan (2025);
- Programmaplan Duurzaamheid (2022);
- Handboek Kabels en Leidingen;
- Gemeentelijk verkeer en vervoersplan (GVVP);
- Gemeentelijk rioleringsplan;
- Het monitoringsplan biodiversiteit.

Relatie met de Omgevingsvisie

Bij de analyse van de beleidsdocumenten is specifiek gekeken naar de Omgevingsvisie. In juli 2025 is deze Omgevingsvisie door de gemeenteraad vastgesteld en geeft richting aan dit Bomenbeleidsplan. Onder andere de onderstaande citaten uit de Omgevingsvisie (Omgevingsvisie Barneveld 2040) zijn van toepassing is op het Bomenbeleidsplan:

“Het bevorderen van vergroening in de dorpen is een kernwaarde voor de gemeente Barneveld. Dit streven omvat het creëren van een dorpslandschap verrijkt met bomen, struiken en waterpartijen. Het is belangrijk om binnen de kernen van de dorpen groene ruimtes te ontwikkelen, waar bewoners kunnen ontspannen en de natuur kunnen ervaren. Het doel is om ervoor te zorgen dat elke inwoner binnen een bereik van 300 meter toegang heeft tot groene recreatiemogelijkheden. Daarnaast hecht de gemeente veel belang aan het waarborgen van voldoende schaduwrijke ruimtes rondom de woningen, zodat elke bewoner kan genieten van een comfortabele leefomgeving.”

“Gelet op de groei van de kernen streeft de gemeente ernaar mensen gemakkelijk toegang te bieden tot voldoende groen in de nabijheid. In de grotere kernen is het belangrijk dat er binnen de kern voldoende groen is, omdat de afstand tot de groene uitloopgebieden vaak groter is. Dit gaat om toevoegen van groen in bestaande wijken en projecteren van voldoende groen

in nieuwe wijken. Met de 3+30+300-regel als richting draagt bovendien bij aan klimaatadaptatie. Daarnaast streven we naar groene uitloopgebieden aan de randen van de kernen."

"De 3+30+300 regel is voor de gemeente richtinggevend voor de vergroening. Deze regel houdt in dat iedere bewoner vanuit hun woning drie bomen moet kunnen zien, dertig procent van het stedelijk gebied in de schaduw valt en er een mogelijkheid moet zijn voor recreatie in het groen binnen 300 meter van elke woning. Verder werkt Barneveld aan klimaatadaptatie door natuurlijke oplossingen te verkiezen. Barneveld streeft naar klimaatneutraliteit in 2050 en bevordert circulariteit door vermindering van primaire grondstoffen en hoogwaardig hergebruik van materialen. Biodiversiteit wordt versterkt door meer groen in stedelijke en landelijke gebieden en natuurinclusief bouwen."

Uit de bovenstaande citaten blijkt dat het bomenbeleid een belangrijke rol speelt bij de invulling van de omgevingsvisie. In dit beleidsplan zijn verschillende handvatten en regels vastgesteld, waarmee we aan de doelen uit de omgevingsvisie tegemoet komen. Hierdoor doet de gemeente recht aan de 3+30+300 regel en realiseert een gezonde en toekomstbestendige gemeente.

3+30+300 regel

De 3+30+300 vuistregel is opgesteld door Professor C. Konijnendijk.
De regel is bedoeld om de fysieke en mentale gezondheid van mensen te bevorderen, de leefomgeving te vergroenen en een gebied meer klimaatadaptief in te richten op basis van de volgende 3 principes:

- 3: Vanuit elke woning moeten 3 bomen zichtbaar zijn;
- 30: In elke buurt moet 30% boomkroonbedekking aanwezig zijn;
- 300: Een park of groengebied van hoge kwaliteit moet binnen 300 meter bereikbaar zijn.

Bomen spelen een belangrijke rol in de uitstraling van onze dorpen

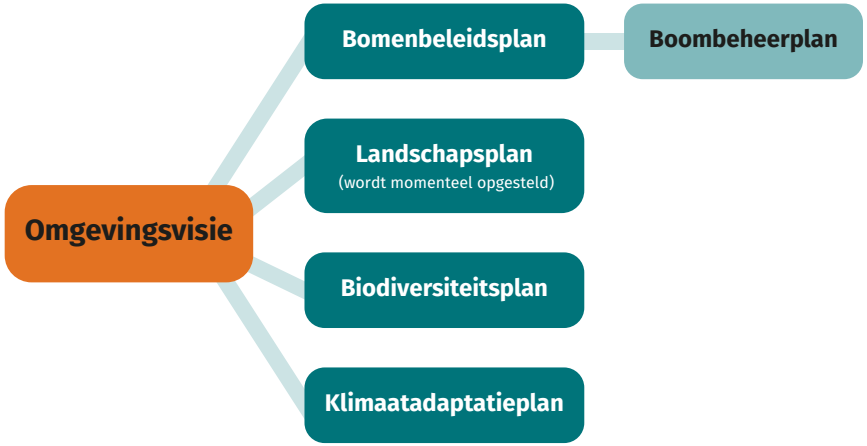
Samenhang groenbeleid gemeente Barneveld

Naast de overkoepelende omgevingsvisie is ook gekeken naar de positie van dit Bomenbeleidsplan ten opzichte van andere reeds vastgestelde of nog vast te stellen beleidsdocumenten.

- Het Landschapsplan gemeente Barneveld is een bundeling van bestaand beleid en kaders waarmee nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen rekening dienen te houden. Het biedt praktische principes waarmee ontwikkelingen ingepast kunnen worden in het landschap, zodat het kenmerkende karakter van het landschap op de betreffende locatie wordt versterkt;
- Het biodiversiteitsplan richt zich op het borgen van biodiversiteit in beleid en uitvoering. In het plan zijn per kern van de gemeente uitgangspunten opgenomen, met als doel het behouden, ontwikkelen en versterken van de biodiversiteit in de hele gemeente. Ook is in dit document een algemene visie met betrekking tot bomen en bos opgenomen;

- Het doel van het Klimaatadaptatieplan (KAP) is om in 2050 een klimaatadaptieve gemeente te zijn. De algemene visie in dit document met betrekking tot bomen luidt: **We behouden en versterken het bomenbestand. We willen bomen beschermen tegen onder meer kap en klimaatverandering**. Dit doel heeft grote overeenkomsten met de doelen uit dit Bomenbeleidsplan, waarin gestreefd wordt naar een gezonde klimaatbestendige omgeving voor iedereen in de gemeente. Het Klimaatadaptatieplan hanteert hierbij een andere definitie voor de 3+30+300 regel: Vanuit elke woning zijn minimaal 3 stammen van bomen zichtbaar vanaf de begane grond, elke wijk heeft minstens 30% groen en vanuit elk gebouw is de afstand tot een koelteplek (200 M²) met verblijfsfunctie maximaal 300 meter.

In onderstaand schema wordt duidelijk hoe de verschillende beleidsdocumenten zich tot elkaar verhouden.

2.2 Input vanuit belanghebbenden

Ook zijn inputsessies voor het nieuwe beleid gehouden met interne en externe belanghebbenden, zoals bijvoorbeeld:

- Vakafdelingen gemeente Barneveld;
- Inwoners van de gemeente;
- Woningstichting Barneveld;
- Waterschap Vallei en Veluwe;
- Geldersch Landschap & Kasteelen.

Daarnaast is een enquête gehouden onder de inwoners van de gemeente over het bomenbeleid en bomen in de gemeente. De illustratie op de volgende pagina geeft de notulen weer van de bewonersbijeenkomst over dit Bomenbeleidsplan.

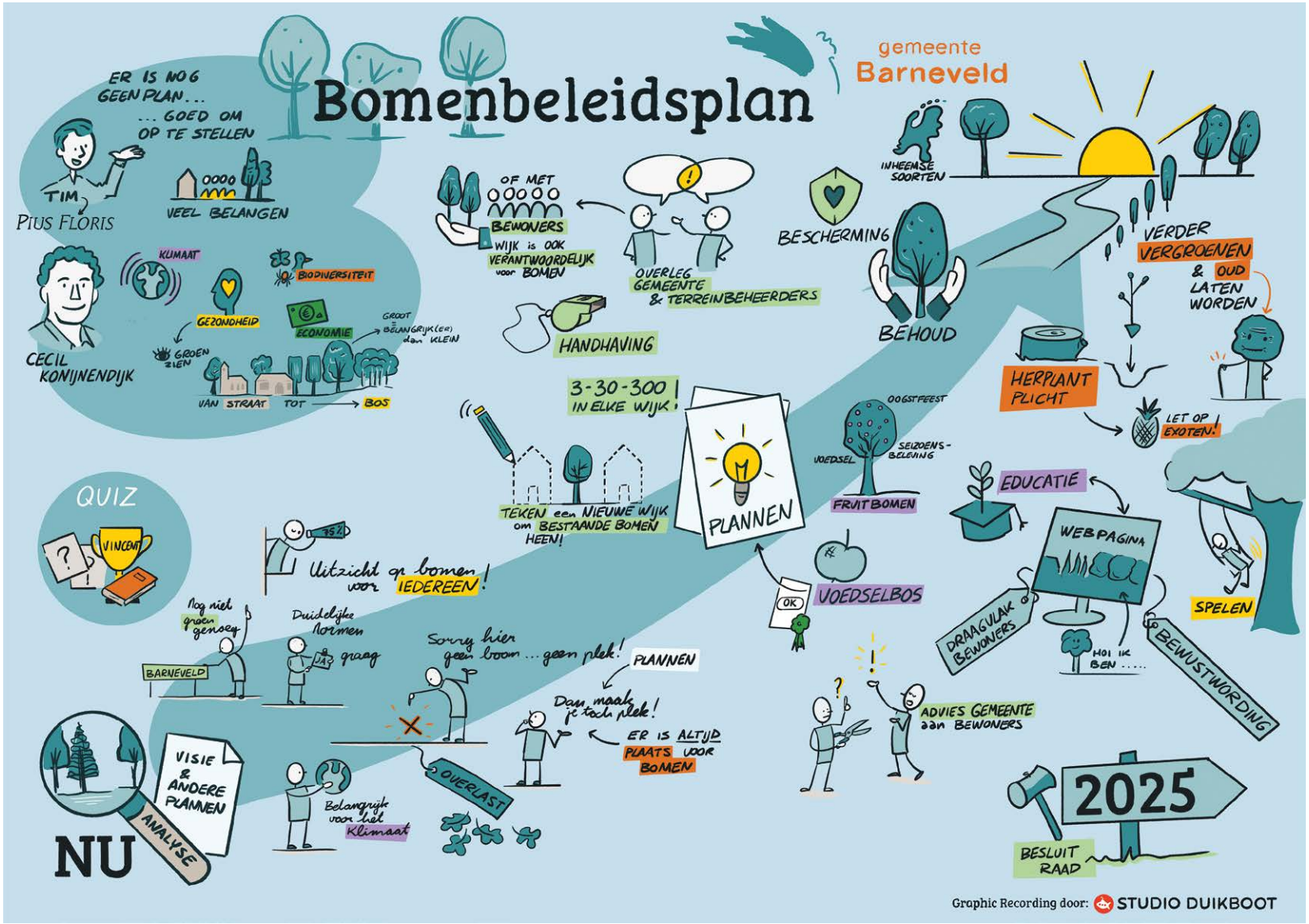
2.3 Overzicht van relevante wet- en regelgeving en richtlijnen

In de onderstaande tekst is samenvattend de relatie van het nieuwe bomenbeleid met wet- en regelgeving beschreven.

De hieronder genoemde wet- en regelgeving is van invloed op het beleidsplan:

De Europese-Natuurherstel Wet. De Wet verplicht lidstaten om uiterlijk eind 2030 geen nettoverlies te hebben aan stedelijke groene ruimte en boomkroonbedekking[1] ten opzichte van 2024. Lidstaten met al veel groen (meer dan 45% stedelijke groene ruimte en 10% boomkroonbedekking) mogen bepaalde gebieden uitsluiten. Vanaf 2031 moeten landen een stijgende trend laten zien in de totale stedelijke groene ruimte, ook via vergroening van gebouwen en infrastructuur. Deze vooruitgang wordt elke zes jaar gemeten. Ook de stedelijke boomkroonbedekking moet vanaf 2031 aantoonbaar toenemen totdat een bevredigend niveau is bereikt. Een beleidskader als dit Bomenbeleidsplan is van belang hierbij. In 2026 wordt deze Europese wet door het rijk vertaald naar een nationaal herstelplan.

1 Boomkroonbedekking: Het percentage grondoppervlak dat door boomkronen bedekt wordt. Gezien vanaf een loodrecht standpunt van boven de bomen.

Visuele notulen voortkomend uit de bewonersbijeenkomst over dit Bomenbeleidsplan

In de **Nationale Omgevingsvisie** wordt ingezet op nieuwe woningen binnen bestaand stedelijk gebied met versterking van groen-blauwe structuren. Daarbij is de inzet een menging van functies: wonen/werken/voorzieningen en voldoende groen.

In de **provinciale omgevingsvisie Gaaf Gelderland** staat dat provincie Gelderland in 2050 klimaatbestendig wil zijn. Ook moet de provincie Gelderland dan aangepast zijn aan de gevolgen van klimaatverandering: wateroverlast, droogte, hittestress en overstromingsgevaar. Het doel is dat het in 2050 goed gaat met de biodiversiteit. De biodiversiteit wordt versterkt, óók buiten de natuurgebieden.

De **Omgevingswet is van toepassing in gemeente Barneveld** en integreert diverse regels en procedures op het gebied van ruimtelijke ordening, milieu en natuurbehoud. Onder de Omgevingswet vallen bepalingen ter bescherming van houtopstanden. Dit wordt gedefinieerd als een zelfstandige eenheid van bomen, struiken of hakhout met een oppervlakte van 10 are of meer, of als een rijbeplanting van meer dan 20 bomen. Voor het kappen of beheren van dergelijke houtopstanden zijn meldingen en mogelijk herbeplanting vereist.

De **Handreiking groen in en om de stad (GIOS)** van de Rijksoverheid biedt een systematiek en richtlijnen voor de borging van groen in en om de stad. Het doel van dit document is het bieden van inhoudelijke en procesmatige handvatten om groen, gelijkwaardig aan andere thema's binnen het ruimtelijk domein, mee te laten nemen. Uitgangspunt dat hierbij gehanteerd wordt is: "Integrale ruimtelijke benadering van groen op basis van doelen en groenblauwe netwerken.

Groen en blauw zijn in te zetten ten behoeve van de volgende doelen:
- Versterken van de leefbaarheid/stimuleren van gezondheid (mentaal) = beleving van groen;
- Stimuleren van gezondheid (fysiek)/bewegen/recreëren, door routes te koppelen voor fietsen en lopen aan de groenblauwe netwerken. Interessante en prettige omgeving, die stimuleert om de beweging;
- Klimaatadaptatie - beperken hittestress;
- Klimaatadaptatie - beperken wateroverlast en droogte;
- Basiskwaliteitnatuur en biodiversiteit - natuur - het bereiken en in stand houden van een divers, kenmerkend en robuust ecologisch systeem."

Deze handreiking biedt handvatten voor dit Bomenbeleidsplan. Bijvoorbeeld wanneer blijkt dat het niet mogelijk is om in bepaalde wijktypologiën doelen voor kroonbedekking te behalen. Verder biedt dit document methoden om bijvoorbeeld privaat groen in kaart te brengen. Iets wat bij latere monitoring van doelen uit dit beleidsplan toegepast kan worden.

Handboek Bomen Norminstituut Bomen
Het Handboek Bomen, opgesteld door het Norminstituut Bomen, omvat gestandaardiseerde kwaliteitseisen, richtlijnen en normen die van toepassing zijn bij de uitvoering van werkzaamheden in, rond en met bomen. Dit Handboek is van toepassing verklaard in de gemeente wanneer er werkzaamheden rondom uitgevoerd moeten worden. Ook bij het bepalen van onder andere de ondergrondse groeiplaatsgrootte van bomen worden de richtlijnen uit dit handboek nagestreefd.

2.4 Sterkte/zwakte analyse

Om onze doelen te bereiken is op basis van bovenstaande analyse en context is een sterkte/zwakte analyse uitgevoerd. Deze is mede gebaseerd op het uitgebreide analyserapport uit het bijlagenboek. Het Bomenbeleidsplan zoekt nadrukkelijk de verbinding met de uitgangspunten uit de hierboven genoemde (beleids-)plannen en Omgevingsvisie.

De sterkte- en zwakteanalyse ziet er als volgt uit;

Sterke punten

- De 3+30+300-regel is als richtinggevend opgenomen in de omgevingsvisie Barneveld 2040;
- Natuur op particuliere terreinen wordt gestimuleerd volgens het voorkeursscenario van de omgevingsvisie;
- Inwoners vinden bomen en een groene omgeving belangrijk;
- Het vastgestelde biodiversiteitsplan legt een basis voor het bomenbeleid;
- Het klimaatadaptatieplan biedt handvatten voor het bomenbeleid;
- Het beheer van het gemeentelijke bomenbestand is recent geprofessionaliseerd, waardoor er meer inzicht in het bomenbestand is. Kansen voor het bomenbestand zijn duidelijk;
- Veel wijken voldoen aan de 3 uit de 3+30+300 regel. Veel woningen kijken dus uit op 3 bomen;
- Basiskwaliteit natuur is een speerpunt vanuit de Foodvalley in het Regionaal Perspectief Landelijk gebied.

Zwaktes

- Er is weinig diversiteit in het Barneveldse bomenbestand waardoor 20% van het bomenbestand theoretisch binnen 10 jaar uit kan vallen;
- Er is een gebrek aan groene gebieden binnen 300 meter loopafstand;
- Uitloopgebieden (groene ruimtes) zitten aan de maximale capaciteit;
- Weinig wijken voldoen aan 30% boomkroonbedekking, o.a. daarom is hittestress in veel buurten;
- Tekort aan bomen op industrieterreinen;
- Beperkte herplant na de kap van een boom;
- Het huidige bomenbeleid biedt geen heldere afwegingskaders voor vergunningverlening;
- Doelen als de 3+30+300 zijn niet te halen op enkel gemeentelijke grond;
- De totale boomkroonbedekking van (gemeente)bomen neemt af;
- Controle en handhaving op kap en herplant derden.

Kansen

- Inwoners, ondernemers en grootgrondbezitters werken graag samen om doelstellingen (bijv. 3+30+300-regel) te bereiken;
- Groen blauwe netwerken moeten versterkt worden, zodat deze bijdragen aan een duurzame toekomst;
- Europese Nauurherstelwet verbiedt achteruitgang in boomkroonbedekking;
- Nationale + provinciale omgevingsvisie bieden mogelijkheden voor het bomenbestand in de gemeente;
- Het belang van bomen wordt door klimaatverandering steeds duidelijker.

Bedreigingen

- Klimaatverandering. Hierdoor neemt o.a. de plaagdruk en droogtestress toe op het bomenbestand;
- Woningbouwopgave binnen de gemeente Barneveld;
- Veel claims op de openbare ruimte, zoals parkeren, kabels en leidingen, afvalinzameling etc. Deze claims zetten de ruimte voor bomen onder druk.

3. Omgevingsscan gemeente

Waar we eerder keken naar relevante documenten, wet-en regelgeving en richtlijnen, nemen we ook de omgeving op verschillende manieren in ogenschouw. Dit hebben we toegespitst op de conclusies uit het beleidsanalyseplan en de relevante informatie voor het Bomenbeleidsplan. (De volledige beleidsanalyse is in het bijlageboek terug te vinden.)

3.1 Omgevingsscan door NL Green-Label

NL Greenlabel heeft een omgevingsscan van de gehele gemeente uitgevoerd. Dit houdt in dat de gehele gemeente op dorps-/wijkniveau aan de hand van satellietbeelden en 70 databronnen geanalyseerd en beoordeeld is. Dit gebeurt op 3 hoofdthema's te weten: klimaat, biodiversiteit en gezondheid. De thema's zijn inzichtelijk gemaakt via een digitaal dashboard. Daarnaast is het gemeentelijk bomenbestand beoordeeld op onder andere conditie en soortendiversiteit. De omgevingsscan voorziet in een deel basisinformatie waarop de doelstellingen in dit beleidsplan gebaseerd zijn.

Thema's

De hoofdthema's waarop de kwaliteit van de omgeving is gemeten zijn: **gezondheid, het aandeel bomen in groene gebieden en klimaat**. Deze thema's komen hieronder,in de tabel, terug in de vorm van de 3+30+300 regel (nodig voor een gezonde leefomgeving), vegetatie/aandeel bomen in groene gebieden en hittestress/klimaat. De 30 uit 3+30+300 regel staat gelijk aan het percentage kroonbedekking. De scores zijn op wijkniveau ingedeeld op basis van de verschillende labels uit de methode van NL Greenlabel (zie kopje labelscore's).

Labelscore's

Vergelijkbaar met het energielabel voor woningen, krijgt de gemeente in deze analyse per thema een score, uitgedrukt in de letters A t/m G. De scores F en G komen in Barneveld niet voor, scores D en E zijn onvoldoende tot slecht (van oranje naar rood). De scores C tot en met A staan voor voldoende tot zeer goed (van geel naar lichtgroen naar donkergroen). In het onderstaande schema is te zien welke scores de verschillende wijken en buurten behalen.

3.2 Percentages belangrijkste scores i.r.t. het Bomenbeleid

In de tabel is te zien dat er ten aanzien van de **3 uit de 3+30+300 regel** (groennorm voor een leefbare stad) gemiddeld redelijk gescoord wordt. De subthema's 3 bomen in de buurt en 30% kroonbedekking scoren vooral slecht in industriegebieden de Harselaar-Oost en West en in het centrum van Barneveld. Een groengebied in de buurt wordt vooral gemist in Voorthuizen in de Componistenwijk, De Maat, De Wheem en de Zeeheldenwijk, in Kootwijkerbroek West en in Zwartebroek.

De score op de aanwezigheid van groengebieden van minimaal 1 hectare (benodigd formaat kwalitatieve groene verblijfsruimte) op 300 meter afstand is aanzienlijk slechter.

Op het vlak van **hittestress** scoren veel buurten onvoldoende, maar niet echt slecht. Enkele onvoldoende scorende wijken in Voorthuizen zijn Blankensgoed, Roeleneng en De Kromme Akker. In Barneveld gaat het om De Briellaerd, De Burgt, De Lors, De Valk, Centrum, Veller, De Wheem en in Kootwijkerbroek om de wijk Kootwijkerbroek West. Dit geldt verder voor Stroe, Harselaar Oost en Harselaar West.

Kijkend naar het aantal aanwezige bomen in de vegetatie (dus de hoeveelheid bomen in bijvoorbeeld een grasveld) vallen de volgende buurten in negatieve zin op in Barneveld: Veller, Barneveld Centrum, Harselaar Oost en Harselaar West. In deze buurten waar onvoldoende of slecht gescoord wordt, ligt dan ook een ambitie voor het bomenbeleid.

In de hierop volgende tabel is opgenomen hoe de wijken per kern scoren op de 3+30+300 regel, hittestress en het aandeel bomen in het groen. De scores zijn weergegeven met cijfers van 0 tot 100, waarbij 100 goed is en 0 zeer slecht. Uitzondering hierop is de kolom over de kroonbedekking. Hierbij is 30% goed en 0% slecht.

Buurt	3 bomen					Kroonbedekking (%)					Groen (ha, 300 m)					Hittestress					Aandeel bomen				
	A	B	C	D	E	A	B	C	D	E	A	B	C	D	E	A	B	C	D	E	A	B	C	D	E
Barneveld																									
Barneveld Centrum		75						17,7					59						50					9	
Staatsliedenwijk	94					30						79						66				21			
Vliegersveld	87						24						59					69				21			
Vogelbuurt	89					30							69					61				22			
De Lors	90						21					75							58				15		
De Valk	87						24						59						51				12		
De Koot	90					27							58					64					15		
De Vaarst	93					30							58					68			31				
Norschoten	92					26,4												58					18		
Oldenbarneveld	87						24						59					62					19		
Rootselaar Oost	87						24						59					62					17		
Rootselaar West	95					30					94							62				20			
De Briellared		71						20,1			92								53				16		
De Burgt		75						16,8				72							55				11		
Veller		79							13,2				57						53					8	

Buurt	3 bomen					Kroonbedekking (%)					Groen (ha, 300 m)					Hittestress					Aandeel bomen				
	A	B	C	D	E	A	B	C	D	E	A	B	C	D	E	A	B	C	D	E	A	B	C	D	E
Garderen																									
Garderen	91					26,7							68					60					19		
Kootwijk																									
Kootwijk	98					30							60				79				51				
Terschuur																									
Terschuur	94					27,9						75						60				22			
Blankenhoef	93						23,1				94							66					16		
Voorthuizen																									
Voorthuizen Centrum	87						24						59					60					19		
Princessenwijk	93					30					85						76				34				
Haarkamp	97					24,9						84						63					14		
Roeleneng	88					28,8						86							55			22			
Blankensgoed	97						23,4				98								59				18		
De Kromme Akker	96						24,9				92								58				17		
Componistenwijk	94					25,8									21			63					18		
De Maat	96					26,1									2			64					17		

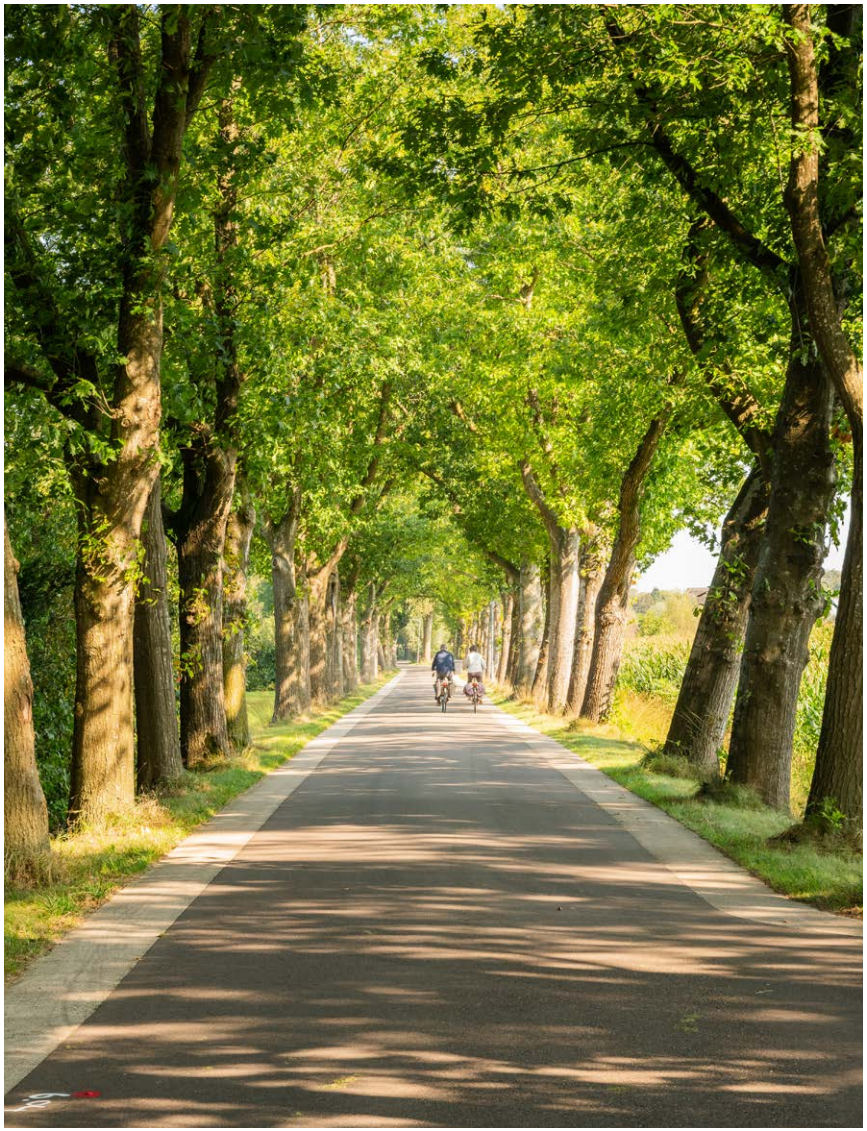
Buurt	3 bomen					Kroonbedekking (%)					Groen (ha, 300 m)					Hittestress					Aandeel bomen				
	A	B	C	D	E	A	B	C	D	E	A	B	C	D	E	A	B	C	D	E	A	B	C	D	E
Voorthuizen																									
Zeeheldenwijk	95					28,5									8			63				22			
De Wheem	94					27									29				59			20			
De Steenkamp	93					29,1					98							62					18		
de Glind																									
de Glind	93					24,3								43				60				21			
Kootwijkerbroek																									
Kootwijkerbroek	87						22,8						54					60				21			
Kootwijkerbroek West	84							15,3							0				55				12		
Stroe																									
Stroe	90						22,8							33					57				19		
Zwartebroek																									
Zwartebroek	95					24									5			60					17		
Harselaar																									
Harselaar Oost				31						7,8				33					44						5
Harselaar West					26					6					11				47						3

3.3 Vergelijkingen tussen wijken

De wijken en kernen met de hoogste waarden in de tabel bevinden zich voornamelijk buiten het dorp Barneveld, zoals Kootwijk, Garderen en de Prinsessenwijk[2] in Voorthuizen. Deze buurten hebben allemaal hogere percentages kroonbedekking en een relatief hoog aandeel bomen. Dit kan wijzen op een gezondere, meer duurzame stedelijke vegetatie en een potentieel lager risico op hittestress en de negatieve effecten die dit met zich meebrengt op de gezondheid van de bewoners in de wijken.

3.4 Conclusie

Uit de tabel blijkt dat de wijken in de gemeente wisselend scoren op de verschillende thema's waarop deze onderzocht zijn. Verschillende wijken scoren redelijk tot goed op boomkroonbedekking (30 uit de 3+30+300 regel). Opvallend is dat veel wijken voldoende tot goed scoren op het percentage boomkroonbedekking, maar alsnog onvoldoende scoren op hittestress. Ook scoren veel wijken onvoldoende op de aanwezigheid van groengebieden van minimaal 1 hectare (300 uit de 3+30+300 regel). Dit terwijl deze groengebieden van groot belang zijn voor onze inwoners om voldoende te kunnen bewegen, te recreëren en gezond te blijven.

In het buitengebied staan veel oude bomen langs wegen

2 Dit cijfer is vertekend. De wijkindeling is gemaakt op basis van data van het Centraal bureau voor de Statistiek (CBS). De CBS wijk omvat namelijk ook het Johannabos. Deze wijk is juist erg versteend. De score van de wijk zal in de praktijk zelf lager uitvallen.

4. Gemeentelijk bomenbestand

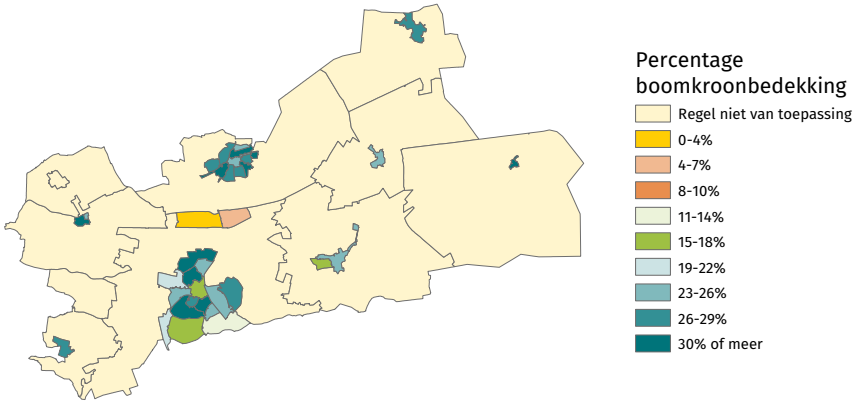
Om het bomenbeleid richting te geven, is het van belang om eerst duidelijk te hebben waar de gemeente nu staat. Zonder deze gegevens zijn er geen duidelijke visie en doelstellingen en concrete Kritische Prestatie Indicatoren op te stellen waarmee we de uitdagingen in het bomenbestand aan kunnen gaan. Daarom lichten we in dit hoofdstuk belangrijke aspecten waar het bomenbeleid zich op richt toe. Deze aspecten zijn:

- Boomkroonbedekking;
- Groene gebieden > 1 hectare;
- Leeftijd van het bomenbestand;
- Soortendiversiteit.

4.1 Boomkroonbedekking

Dit Bomenbeleidsplan zet in op het behouden en vergroten van de boomkroonbedekking. Dit gaat over het percentage van een bepaald gebied dat is bedekt door de projectie van de boomkronen (de takken en bladeren van de bomen), gezien vanuit een loodrecht bovenaanzicht van een gebied. Verschillende wetenschappelijke bronnen tonen aan dat een boomkroonbedekking van minimaal 30% noodzakelijk is voor een leefbare bebouwde omgeving. Dit wordt onderbouwd in het bijlagenboek door Dhr. C. Konijnendijk, opsteller van de 3+30+300 regel. De regel is alleen van toepassing in het bebouwde gebied.

In de huidige situatie voldoen in Barneveld alleen de Staatsliedenbuurt, Vogelbuurt, De Vaarst en Rootselaar-West aan het minimale percentage boomkroonbedekking van 30%. Verder is dit het geval in de Prinsessenwijk in Voorthuizen en in Kootwijk. Dit is terug te zien in de afbeelding hiernaast. In de rest van de kernen en wijken in de gemeente wordt niet voldaan aan dit percentage.

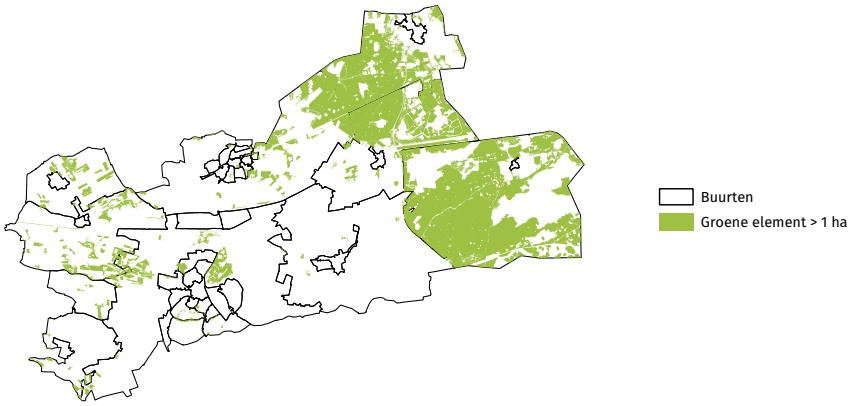

Percentage boomkroonbedekking per wijk of kern

4.2 Groene gebieden

Voor een gezonde leefomgeving zijn, naast de boomkroonbedekking, meerdere factoren van belang. Zo staat de “300” uit de 3+30+300 regel voor het kunnen bereiken van een park of groene verblijfsruimte (>1 ha) binnen 300 meter wandelafstand vanaf een woning of werkplek. Op de kaart op de volgende pagina is zichtbaar waar de groene ruimtes vanaf 1 hectare in omvang zich in de gemeente bevinden.

Hieruit blijkt dat deze voor een groot deel van de inwoners van de gemeente niet binnen de gestelde 300 meter te bereiken zijn, met uitzondering van de oostelijke kernen, zoals Kootwijkerbroek en Stroe. Dit blijkt ook uit de cijfers van de omgevingsscan, waarin maar 7 wijken/kernen een A-label score behalen. Rondom Barneveld en Voorthuizen zijn enkele grotere groene gebieden aanwezig. De grootste gebieden zijn het Schaffelaarbos, Oosterbos en Johannabos. Drie gebieden die volgens de beheerders al aan de maximumcapaciteit qua recreatieve bezoekers zitten. Dit terwijl de gemeente met een grote woningbouwopgave te maken heeft, waarbij het risico groot is dat de drie gebieden ook als uitloopgebied voor recreatie beschouwd worden. Hierdoor zal de recreatiedruk verder toenemen op deze gebieden.

Ligging groene gebieden vanaf 1 hectare grootte in de gemeente

4.3 Leeftijd van het bomenbestand

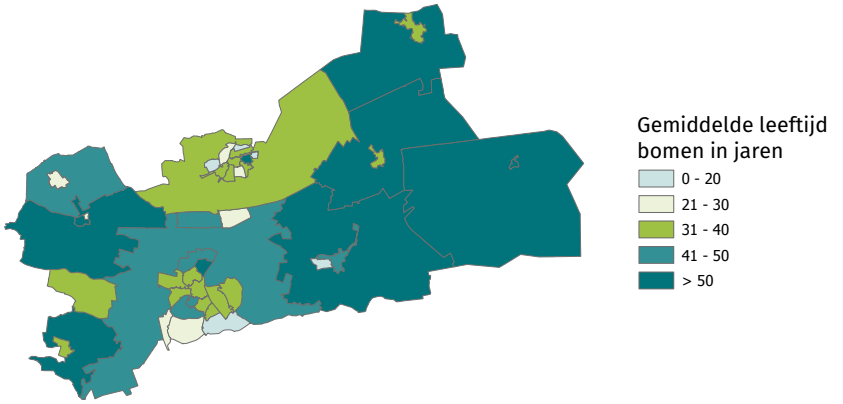
Veel bomen groeien pas vanaf 35 jaar naar een volwassen stadium. Vanaf het volwassen stadium gaan bomen ecosysteemdiensten bieden aan de omgeving, zoals schaduw en de afvang van onder andere fijnstof. Om te profiteren van de voordelen van bomen is het dus belangrijk dat ze gezond oud worden. Een boom wordt in Nederland echter gemiddeld maar 35 jaar oud[3]. Veranderingen in de omgeving, zoals bijvoorbeeld de aanleg van nieuwe elektriciteitskabels, de herinrichting van een straat, of het aanplanten van bomen in een slechte groeiplaats zijn de grootste oorzaken hiervan.

In de naast staande kaart is aangegeven wat de gemiddelde leeftijd is van de gemeentelijke bomen in de wijken en kernen van gemeente Barneveld. Hieruit blijkt dat de gemiddelde leeftijd in het grootste deel van de wijken minder dan 40 jaar is. De leeftijd van het bomenbestand zegt ook veel over het behoud van de bomen in de gemeente en de ecologische waarden van het bomenbestand. Hierbij kan over het algemeen gesteld worden dat hoe ouder de gemiddelde leeftijd van de bomen in een wijk is, hoe beter de bomen behouden worden en hoe meer dieren en insecten gebruik van de bomen kunnen maken.

3 Bron: https://www.zuid-holland.nl/publish/pages/31796/brochure_100_bomen_voor_minimaal_100_jaar.pdf

Natuurlijk spelen hier veel factoren een rol. Zo zijn sommige wijken pas recent aangelegd of heeft er recent een renovatie in een wijk plaatsgevonden. Een goede leeftijdsverdeling (evenwichtige spreiding van het bomenbestand over alle leeftijdscategorieën), helpt bij het borgen van continuïteit in de boomkroonbedekking en dus in de ecosysteemdiensten die het bomenbestand levert. Een onbalans in de leeftijdsverdeling kan leiden tot uitval van een deel van het bomenbestand in een korte periode. Bij een goede leeftijdsverdeling staan er bij uitval van oude bomen genoeg andere bomen in de omgeving die de functies en waarden over kunnen nemen. Als de aanplant van nieuwe bomen pas begint nadat de oude uitgevallen zijn, zal de boomkroonbedekking een periode afnemen.

Wat in onderstaande kaart opvalt, is dat de oudste bomen van de gemeente zich voornamelijk in het oosten (de Veluwe) bevinden. Het gaat hier vooral om bomen die langs de doorgaande (provinciale) wegen staan en ruimte hebben om oud te worden. De bomen op deze plekken krijgen veel minder te maken met herinrichtingen en de aanleg van nieuwe kabels en leidingen dan de bomen in de wijken en kernen van de gemeente. Dit blijkt ook uit de onderstaande kaart waarop zichtbaar is dat de gemiddelde leeftijd van de bomen in de kernen van Stroe, Kootwijkerbroek en Kootwijk juist weer lager ligt dan in het buitengebied.

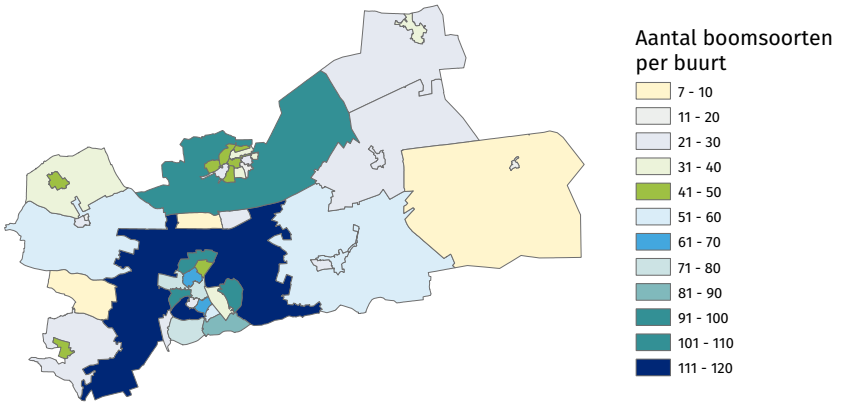

De gemiddelde leeftijd van de bomen per wijk en kern

4.4 Soortendiversiteit

Een bomenbestand met een goede diversiteit in boomsoorten biedt vele voordelen. Zo vergroot het de biodiversiteitswaarden van de gemeente. Iedere boomsoort trekt verschillende insecten en ander leven aan. Tevens geldt onder andere dat hoe meer boomsoorten, hoe langer de perioden van bloei in een bomenbestand zijn. Dit is van belang voor veel verschillende insecten. Daarnaast maakt een goede soortendiversiteit het bomenbestand robuuster. Hoe meer boomsoorten er in een bomenbestand voorkomen, des te beter het bestand is tegen ziekten en plagen en grootschalige uitval door bijvoorbeeld ziektes als essentaksterfte of iepziekte. Een richtinggevende regel voor de soortendiversiteit is de 10-20-30 regel van Frank Santamour. Volgens deze regel mag het bomenbestand voor maximaal 10% uit dezelfde soort bestaan (bijvoorbeeld zomereik), mag maximaal 20% van dezelfde rang zijn (bijvoorbeeld eik) en mag maximaal 30% uit dezelfde familie komen (bijv. Fagacaea), waar alle eikensoorten onder vallen.

In de naast staande kaart is de soortendiversiteit per wijk en kern opgenomen op basis van de gemeentelijke bomen. Hieruit blijkt dat de soortendiversiteit het grootst is in de Barneveldse wijken Rootselaar en de Vaarst. Het buitengebied rondom Barneveld en Voorthuizen is daarnaast ook soortenrijk. Dit terwijl de overige buitengebieden soortenarm zijn. Dit is het gevolg van het aanplanten van homogene bomenlanen langs de wegen. Verder blijkt ook uit de analyse van het bomenbestand dat dit niet voldoet aan de 10-20-30 regel. Zo vertegenwoordigen de 10 meest voorkomende boomsoorten meer dan 56% van het totale gemeentelijke bomenbestand.

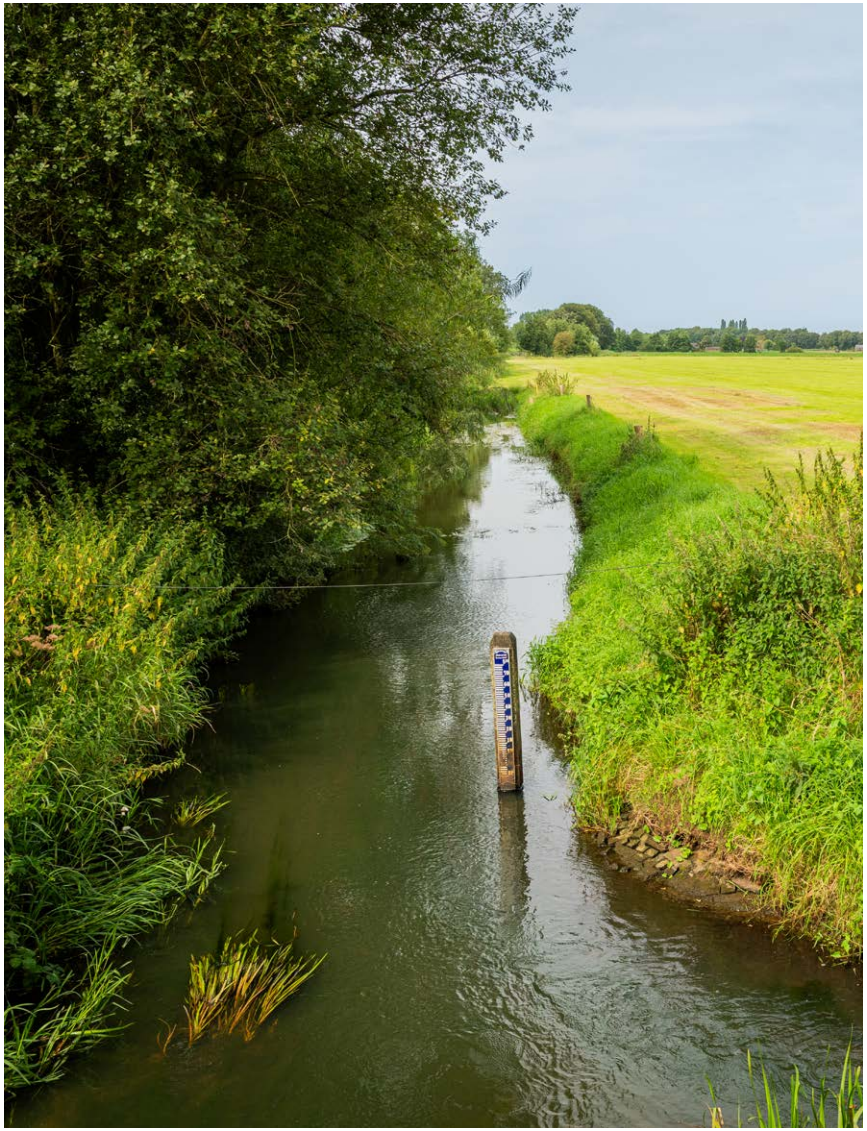
Het aantal boomsoorten per wijk en kern

4.5 Aanknopingspunten gemeentelijk bomenbestand

Op basis van de hiervoor beschreven aspecten, zijn verschillende aanknopingspunten opgesteld. Deze aanknopingspunten zijn gebruikt bij het vormen van de visie en de doelstellingen.

Aanknopingspunten boomkroonbedekking:
Om achteruitgang in de boomkroonbedekking te voorkomen en het percentage boomkroonbedekking in de kernen en wijken te verhogen zijn in dit beleidsplan maatregelen opgesteld. Dit als onderdeel van het nastreven van de 3+30+300, zoals beschreven staat in de omgevingsvisie. In enkele wijktypes zal het gewenste percentage van 30% echter niet haalbaar zijn. Hier worden de minimum en streefwaardes voor de wijktypes uit het GIOS[4] gehanteerd. Voor een zoals in het GIOS benoemde volkswijk, geldt bijvoorbeeld een minimum van 22% en een streefwaarde van 26% boomkroonbedekking.

4 Handreiking Groen in en om de stad, zie hoofdstuk 2 context voor uitleg over het GIOS

Groenblauwe dooradering van het landschap

Aanknopingspunten Groene gebieden:
Het creëren van nieuwe groene ruimtes zal dan ook wenselijk zijn rondom de meeste kernen en wijken in het westelijke deel van de gemeente. Het realiseren van dergelijke groene oppervlakten zal echter op veel plekken moeilijk haalbaar zijn, gezien de beperkte beschikbare openbare ruimte. Het bereiken van een kwalitatieve groene verblijfsruimte binnen 300 meter van elke woning of werkplek wordt dan ook niet overal gehaald. Daarom streeft de gemeente op zijn minst naar het realiseren van nieuwe koelteplekken binnen 300 meter afstand van elke woning. De definitie hiervan staat in het Klimaatadaptatieplan beschreven als een groene ruimte van minimaal 200 vierkante meter met een gevoelstemperatuur van maximaal 35 graden Celsius. Het nastreven van deze groene gebieden en koelteplekken is essentieel voor de leefbaarheid van de gemeente. Op locaties waar voldoende groene gebieden aanwezig zijn, wordt zoveel mogelijk aangestuurd op behoud.

Aanknopingspunten leeftijdsdiversiteit en soortendiversiteit:
Het is belangrijk vast te stellen dat boomkroonbedekking en leeftijdsdiversiteit belangrijker is dan soortendiversiteit. Kappen ter bevordering van de leeftijd- en soortendiversiteit is geen doel. Voor het verbeteren van de leeftijdsdiversiteit worden bomen in goede ondergrondse groeiplaatsen geplant. Ook wordt in de soortkeus voor nieuwe aanplant en vervanging rekening gehouden met soortendiversiteit.

5. Visie en actielijnen

In dit hoofdstuk is de visie uitgewerkt. Hierin zijn de volgende onderdelen opgenomen:

- Bomenvisie, waarin de toekomstvisie voor het bomenbeleid voor de komende 50 jaar bepaald wordt. Wij begrijpen dat in dit tijdsbestek veel kan veranderen. Zo kan er bijvoorbeeld een nog onbekende bomenziekte het bomenbestand aantasten. Door regelmatige monitoring en aanpassingen aan het beleid worden ook dergelijke toekomstige problemen aangepakt;
- Vier verschillende actielijnen om de doelstelling te bereiken;
- De bijbehorende beleidsmaatregelen;
- De strategie, welke geschreven is op basis van de actielijnen inclusief de beleidsmaatregelen;
- Kritieke Prestatie Indicatoren per scenario om de doelstellingen en maatregelen meetbaar te maken.

5.1 Bomenvisie

Bomen zijn onmisbaar voor onze gemeente. Ze zijn een deel van onze historie en identiteit en staan ten dienste van de leefbaarheid van onze kernen, wijken, buurten en het buitengebied. Ze verbeteren onze kwaliteit van leven, ondersteunen een gezond ecosysteem en geven onze gemeente een groen karakter. Door in te zetten op kwaliteit en grote boomkronen richt de gemeente zich op de daadwerkelijke bijdrage van bomen aan een gezonde en klimaatbestendige leefomgeving voor iedereen. Hierbij is het noodzakelijk dat bomen zoveel mogelijk behouden worden. Daarnaast zetten we in op het versterken van het bestaande bomenbestand, zodat klimaatverandering en ziekten en plagen minder vat hierop hebben.

Van oudsher ligt de nadruk bij bomen vaak op het aantal geplante bomen. Dit geeft echter te weinig inzicht in de impact van bomen op hun omgeving. Boomkronen zijn bepalend voor de baten die bomen aan de omgeving leveren. Bomen met grote kronen bieden veel ruimte aan biodiversiteit en zorgen voor een klimaatbestendige leefomgeving. Door het vergroten van het bomenbestand zijn koelteplekken en groengebieden voor iedereen op loopafstand aanwezig en stimuleren zij beweging en ontmoeting. Deze klimaatbestendige leefomgeving ontstaat alleen door integrale samenwerking.

Het bovenstaande is samengevat in de volgende slogan, tevens de concrete doelstelling van dit Bomenbeleidsplan:

Samen behouden, versterken en vergroten voor een waardevol bomenbestand!

Wij zetten ons in om de doelen en ambities vanuit dit Bomenbeleidsplan te verwezenlijken als een maatschappelijke opgave. Tegelijkertijd zijn er meer belangrijke maatschappelijke opgaven (b.v. ruimtelijke-, economische- en sociale opgaven). Dat kan betekenen dat er, na een zorgvuldige afweging, soms andere keuzes gemaakt worden dan de doelen en opgaven in dit beleidsplan.

5.2 Hoe realiseren we de bomenvisie?

Wij willen samenwerken met inwoners en organisaties om hen te enthousiasmeren en te stimuleren om bij te dragen aan de maatschappelijke opgaven. Om het bomenbestand door middel van samenwerking te behouden, te versterken en te vergroten volgen we vier actielijnen. Hiermee geven we voor de komende 50 jaar richting aan het bomenbeleid. De actielijnen staan in dit hoofdstuk uitgelegd en zijn uitgewerkt in de te nemen beleidsmaatregelen. De toelichting op de beleidsmaatregelen is opgenomen in Hoofdstuk 8 vervolgstappen, inclusief de concrete acties.

De maatregelen hebben betrekking op gemeentelijke bomen, tenzij anders aangegeven. Voor particuliere bomen zijn de regels voor bescherming en herplant in de APV opgenomen. In de APV benoemde voorwaarden met betrekking tot bomen met monumentale waarde zijn mogelijk ook voor particulieren van toepassing.

Actielijn 1: BEHOUDEN

Bomen worden duurzaam oud, goed beschermd en slechte groeiplaatsen worden verbeterd. Het groenareaal moet minimaal in stand gehouden worden, maar groei van het areaal is vanuit o.a. de Omgevingsvisie gewenst. Het behouden van bomen is een prioriteit in het beleid en behouden van het groenareaal is vastgelegd in de Europese Natuurherstelwet. De gemeente hecht veel belang aan het zorgvuldig onderhouden en beschermen van bestaande bomen en de groeiplaatsen, zodat bomen oud worden en volgroeien en voor unieke schuilplaatsen en voedsel voor fauna kunnen zorgen. Volwassen bomen bieden veel ecosysteemdiensten, zoals verbeterde luchtkwaliteit, het bieden van verkoeling op warme dagen en het vastleggen van CO_2. Bomen van een grotere omvang dragen meer bij aan het leveren van ecosysteemdiensten dan bomen van kleinere omvang. Daarnaast is het van belang dat onze bomen zich kunnen ontwikkelen tot een dragende structuur van het groen. Zonder behoud van ons huidige bomenbestand, worden de doelen van de overige drie actie-lijnen niet behaald. Over de waarde van bomen gaan we inwoners informeren en we willen stimuleren dat inwoners bomen behouden en aanplanten.

Om bestaande bomen te behouden en oud te laten worden, zet de gemeente de volgende maatregelen in:

A. **Ontwikkeling afweegkader omgevingsvergunning kap en herplant:**
   Voor het kappen van een boom is in veel gevallen een omgevingsvergunning vereist. Het uitgangspunt is bomen beter te beschermen. De grens voor wanneer een boom kapvergunningsplichtig is blijft ongewijzigd. Wel worden de afwegingskaders voor het verlenen van een vergunning duidelijk gemaakt, om de diverse maatschappelijke opgaven zorgvuldig af te wegen. Het 'behouden, tenzij' principe benadrukt dat we bomen in principe willen behouden. Wanneer het belang van de aanvrager zwaarder weegt dan het maatschappelijke belang van behoud, kan een kapvergunning worden verleend. Bij verlening van een vergunning wordt een passende compensatie de standaard.
B. **Ondergrondse en bovengrondse bescherming:**
   Niet alleen het bovengrondse deel van de boom (stam en kroon) maar ook het ondergrondse deel (wortelgestel en ondergrondse groeiplaats) wordt beschermd. Het beschermen van groeiplaatsen leidt tot minder ondergrondse schade aan de bomen en draagt bij aan het behoud van het bomenbestand.
C. **Bomen en structuren met monumentale waarde worden in kaart gebracht:**
   Deze bijzondere klasse bomen worden vanuit de huidige APV extra beschermd. Hiervoor stelt de gemeente naast dat de bomen met monumentale waarde door de APV beschermd worden, een afwegingskader voor vergunningaanvragen en een kaart en lijst met gemeentelijke bomen met monumentale waarde op en actualiseert de gemeente het groenstructuurplan.
D. **Waarborgen van veiligheid, vitaliteit en duurzaamheid van gemeentelijke bomen:**
   Veiligheid van gemeentelijke bomen staat hoog in het vaandel bij behoud van het bomenbestand. Door middel van een 3 jaarlijkse boomveiligheidscontrole van het gemeentelijke bomenbestand wordt de kans op (letsel-)schade geminimaliseerd. Door deze controles, het plegen van onderhoud en het uitvoeren van de adviezen die uit de controles naar voren komen, wordt voldaan aan de zorgplicht. Ook worden bij bestaande bomen de groeiplaatsen verbeterd. Hiermee verlengen we de vitaliteit en levensduur van bomen en krijgen bestaande bomen de kans om duurzaam oud te worden in een groeiplaats die eigenlijk ontoereikend is.

Bomen zorgen voor schaduw op fietsroutes

Een divers bomenbestand is beter bestand tegen ziekten en plagen

Actielijn 2: VERSTERKEN

De gemeente Barneveld zet actief in op versterking van het bomenbestand door middel van soort- en leeftijdsdiversiteit, kwalitatieve herplant en goede groeiplaatsen. Dit is van groot belang bij een toekomstbestendig, robuust en veerkrachtig bomenbestand dat bestand is tegen klimaatverandering en verlies aan biodiversiteit. Bij herplant stuurt de gemeente op kwalitatieve compensatie, waarbij bomen de ruimte krijgen om boven- en ondergronds volledig tot wasdom te komen. De keuze voor de juiste boomsoorten is daarbij essentieel. Bij herinrichting van openbare of private ruimte wordt onderzocht of bestaande groeiplaatsen verbeterd of verruimd kunnen worden. Zo verkleinen we de risico's op grootschalige uitval en behouden we de ecosysteemdiensten die het bomenbestand biedt.

Om het bomenbestand te versterken, nemen we de volgende maatregelen:

A. **Groenvoorzieningen en groene randen verbinden kernen met het omliggende landschap.**
   Hierdoor versterkt de relatie tussen dorp en landschap.
B. **Bestaande groenstructuren en -elementen worden zoveel mogelijk verweven met nieuwe groene en groenblauwe structuren**, met behoud van de groene uitstraling van de kernen.
C. **Soortkeus op basis van 10-20-30 regel (Santamour)** op straatniveau en op basis van klimaatbestendige soorten in relatie tot de groeiplaats.
D. **Gefaseerde vervanging van het bomenareaal.**
   Bomen met sterk verminderde toekomstverwachting en/of kwaliteit worden vervangen om achteruitgang in het bomenbestand tegen te gaan.

Actielijn 3: VERGROTEN

Gemeente Barneveld streeft naar een uitbreiding van het bomenbestand, waarbij in eerste instantie de nadruk ligt op de wijken en kernen binnen de gemeente waar het minst aan de 3+30+300 regel voldaan wordt. Bij de uitbreiding van het bomenbestand creëren we optimale onder- en bovengrondse groeiplaatsen voor nieuwe bomen. Dit is van groot belang om het bomenbestand op een toekomstgerichte en duurzame manier te vergroten en het boomkroonbedekkingspercentage te verhogen. Een hoog percentage kroonbedekking is namelijk voordelig voor de gezondheid van onze inwoners en de leefbaarheid van de gemeente. Omdat het bereiken van 30% boomkroonbedekking niet op korte termijn te realiseren is, wordt in eerste instantie aangesloten op de doelstellingen van het Klimaatadaptatieplan. Hierbij worden bomen geplant in groenvakken die 30% van de oppervlakte van een ontwikkeling beslaan. In de loop der jaren nemen de bomen de 30% groen over als boomkroonbedekking. Groen zal ondertussen ook elders gerealiseerd worden. We benutten ook kansen voor samenwerkingen met organisaties en inwoners om extra bomen te planten.

Om het bomenbestand te vergroten, zetten we de volgende maatregelen in:

A. **De 3+30+300 regel geldt voor vergroening en projectontwikkeling.**
   Deze regel is als inspiratie en richting van toepassing verklaard in de Omgevingsvisie. Bij reconstructies wordt deze regel aangehouden en bij ontwikkelingen getoetst. Hierbij gaat de gemeente op zoek naar ruimte voor nieuwe groene gebieden en koelteplekken. Hierbij wordt de koppeling gezocht met groen/blauwe zones.
B. **Bomen worden strategisch ingezet om verkeersstructuren te begeleiden en verkeersveiligheid te verbeteren.**
   Bomen kunnen bijvoorbeeld strategisch ingezet worden om verkeer langzamer te laten rijden. Ook kunnen bomenrijen een route accentueren.

C. **We planten bomen die oud kunnen worden.**
Bomen worden in een ondergrondse groeiplaats geplant die voldoende voeding en vocht biedt om die boom tot een volwassen exemplaar uit te laten groeien.

D. **Nieuwe groeiplaatsen moeten onder – en bovengronds op de juiste manier worden ingericht.**
Hierbij is het doel een groeiplaats in te richten waarbij de boom de mogelijkheid krijgt om minimaal 50 jaar actieve groei te vertonen. Daarbij wordt rekening gehouden met voldoende bovengrondse ruimte, doorwortelbare ruimte, kabels, leidingen en verdichting.

Actielijn 4: SAMENWERKEN

De gemeente zet in op samenwerking voor een bomenrijk Barneveld. Het behouden, versterken en vergroten van ons bomenbestand is alleen mogelijk als we dit samen doen. Door inwoners, ondernemers, grootgrondbezitters en (maatschappelijke) organisaties actief te betrekken bij het beleid en beheer van bomen, vergroten we het draagvlak voor duurzame keuzes en de waardering voor onze bomen. Op deze manier wordt uitbreiding naar buiten gemeentelijk grondgebied nagestreefd. Alleen wanneer we integraal samenwerken (met particuliere eigenaren en andere grootgrondbezitters), bereiken we een hoog boomkroonbedekkingspercentage binnen de gemeente. Dit is namelijk niet enkel op gemeentelijke grond te realiseren.

Met de volgende maatregelen realiseren we samenwerking aan een bomenrijk Barneveld:

A. **Stimuleren van groen op particuliere grond:** het aanleggen en behouden en onderhouden van particulier groen en met name bomen wordt gestimuleerd. Dit doen we bijvoorbeeld door informatieverstrekking over de voordelen van bomen en stimulering van de aanplant van bomen door bijvoorbeeld het aanbieden van subsidies of andere prikkels. Het beleid maakt duidelijk onderscheid tussen gemeentelijk en particulier groen.

B. **Samenwerking bevorderen in de realisatie van het bomenbeleid** met natuurbeherende organisaties, grootgrondbezitters, natuurwerkgroepen (bijv. IVN) en scholen.

C. **Creëren van draagvlak voor het bomenbeleid door het belang van bomen voor leefbaarheid en klimaatadaptatie te benadrukken.**
De betrokkenheid van bewoners bij het bomenbeleid en de bewustwording van de waarde van bomen vergroten.

D. **Onze inwoners adviseren over gemeentelijke en particuliere bomen.**
De gemeente komt inwoners tegemoet met advies rondom bomen en kapaanvragen.

Bomen op particuliere grond dragen veel bij aan het groene karakter van de gemeente

6. Strategie

Op basis van de analyse uit het bijlagenboek en de opgave vanuit de gemeente Barneveld is voor het bomenbeleid een visie en een hoofddoelstelling opgesteld. Deze doelstelling is onderverdeeld in de vier actielijnen die we ook in de eerder beschreven visie hebben beschreven: Behouden, Versterken, Vergroten en Samenwerken. Deze actielijnen dragen, binnen het gestelde beleidskader en de beschikbare (financiële) middelen, bij aan het behalen van de hoofddoelstelling. Er wordt dus rekening gehouden met het gemeentelijke beleid, maar ook met het nationale en Europese beleid, zoals de Europese Natuurherstelwet, waarvan we in 2026 kennis zullen nemen van de uitwerking tot een nationaal herstelplan. Op deze basis is een strategie opgesteld hoe de gemeente omgaat met het bomenareaal, rekening houdend met de benodigde interne capaciteit, beleidsambitie, kennis en middelen binnen de organisatie. Aan deze strategie zijn Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's) gekoppeld. Aan de hand van deze KPI's maken we de doelstellingen meetbaar.

6.1 Ambitie tegenover huidig beleid

In de tabellen op deze en de volgende pagina is opgenomen hoe de ambitie en de inzet van middelen volgens dit Bomenbeleidsplan zich verhouden tot de huidige situatie. Hierbij wordt voortgebouwd op de vier samenhangende actielijnen: Behouden, Versterken, Vergroten en Samenwerken.

Actielijn	Ambitie Bomenbeleidsplan	0-situatie: Huidig beleid
Behouden		
Bescherming bomen met monumentale waarde	Gemeentelijke bomen met monumentale waarde op boombeschermingskaart, wordt extensief bijgewerkt	Bomen met monumentale waarde niet vastgelegd
Boombescherming	▸ Heldere afwegingscriteria kapvergunning gekoppeld aan boomkroonbedekking ▸ Handboek Bomen is van toepassing bij werkzaamheden rond bomen	▸ Geen duidelijke afwegingscriteria voor verlenen van kapvergunning ▸ Handboek Bomen is van toepassing verklaard bij werkzaamheden rond bomen voor kabels en leidingen
Boomonderhoud	▸ 100% op beeld ▸ Inzet op grote bomen ▸ Kwaliteitsverbetering (groeiplaatsverbetering)	▸ Met het ingezette beheer wordt volledig aan de zorgplicht voldaan ▸ Met de huidige financiële middelen worden achterstanden ingehaald.

Actielijn	Ambitie Bomenbeleidsplan	0-situatie: Huidig beleid
Behouden		
Beheer & monitoring	• Zorgplicht bomen 3-jarige cyclus • 6-jaarlijkse monitoring kroonbedekking	• Zorgplicht bomen 3-jarige cyclus • Geen monitoring kroonbedekking
Vervanging bomen	Het uitgangspunt is het vervangen van 175 bomen per jaar vanuit beheersoogpunt. Dit staat gelijk aan ongeveer 1% van het bomenbestand dat vervangen wordt. Dit percentage is bepaald op basis van onder andere boomveiligheidscontroles en leeftijdsopbouw. Daarnaast wordt voldaan aan de herplantplicht.	Wordt niet voldaan aan uitgangspunt herplant
Versterken		
Groeiplaatsen	Groeiplaatsen inrichten met als doel minimaal 50 jaar actieve groei	Ontoereikende kaders omtrent groeiplaatsen
Soortendiversiteit	Bij herplant voldoen aan 10-20-30-regel (soortendiversiteit)	Niet voldaan aan 10-20-30-regel
Vergroten		
Uitbreiding bomenbestand	• 30% kroonbedekking in 2075, strategische aanplant van 500 bomen in een goede groeiplaats per jaar • 3+30+300-norm waar mogelijk	• Beperkte aanplant, achteruitgang bestaande kroonbedekking. • De 3+30+300-norm wordt niet gehanteerd
Landschapselementen	+10% tegen 2045 (monitoring via biodiversiteitsplan)	Geen expliciete uitbreiding
Nieuwe groengebieden	Nieuwe groene verbindingen	Huidige groengebieden worden behouden. Mogelijkheden tot vergroening worden alleen vanuit de ontwikkelingen opgepakt.
Samenwerken		
Draagvlak & participatie	Enkele vrijwillige aanplant projecten	Basis communicatie, klachtenafhandeling

6.2 Toelichting ambitie

De ambitie geeft richting aan de wijze waarop de gemeente Barneveld het bomenbeleid vormgeeft en ontwikkelt. In de tabel hieronder is een samenvatting weergegeven van de tabellen uit paragraaf 6.1.

Samenvatting verschil ambitie en huidige situatie:

Actielijn	Ambitie Bomenbeleidsplan
Behouden	Gericht en selectief
Vergroten	Strategisch
Versterken	Gefaseerd en strategisch
Samenwerken	Gemiddeld via selectieve acties

Strategie: “Doelgerichte Groei”

Met dit Bomenbeleidsplan wordt de nadruk gelegd op het behalen van de belangrijkste doelstellingen met een gebalanceerde inzet van middelen en personeel. Het beleid richt zich op strategische keuzes en samenwerking met externe partijen en onze inwoners.

1. BEHOUDEN

Deze actielijn richt zich op het duurzaam behouden van het bestaande bomenbestand. Gemeentelijke bomen met monumentale waarde en overige waardevolle bomen worden in kaart gebracht en actief gemonitord. Boombehoud wordt afgewogen aan diverse maatschappelijke opgaven. Daarnaast kan compensatie worden opgelegd. Groeiplaatsen worden beschermd bij ruimtelijke ontwikkelingen. Het beheer richt zich op het wegwerken van snoei-achterstanden, het behouden van grote bomen, de biodiversiteitswaarden (o.a. holtes) die zij vertegenwoordigen en het jaarlijks vervangen van 175 bomen op basis van kwaliteit. Dit staat gelijk aan ongeveer 0,5% van het bomenbestand dat vervangen wordt. Dit percentage is bepaald op basis van onder andere boomveiligheidscontroles en leeftijdsopbouw van het bomenbestand. Daarnaast wordt voldaan aan de herplantplicht. Boomkroonbedekking en biodiversiteit worden elke zes jaar gemonitord en vormen de basis voor beleid bijstelling.

2. VERSTERKEN

Deze actielijn richt zich op het versterken van de kwaliteit en samenhang van het bomenbestand door groeiplaatsverbetering volgens het Handboek Bomen (beperkt maatwerk bij groeiplaatsverbetering), het creëren van groene verbindingen naar het buitengebied en het beschermen van groeiplaatsen bij nieuwe ontwikkelingen. Het beheer is gericht op behoud van grote bomen, inhalen van achterstallig onderhoud en het verbeteren van de groeikwaliteit. Overlast door verkeerd geplante bomen wordt waar nodig aangepakt. Monitoring van kroonbedekking en biodiversiteit vindt eens per zes jaar plaats en stuurt bij waar nodig.

3. VERGROTEN

De gemeente zet in op het vergroten van het bomenareaal door 10% uitbreiding van landschapselementen tegen 2045, met speciale aandacht voor boomarme wijken en strategische locaties zoals langs watergangen. Binnen de bebouwde kom past de gemeente de 3+30+300 regel toe en de kroonbedekking moet in 2075 doorgegroeid zijn naar 30%. Vanuit de gemeente wordt ingezet op het vergroten van de boomkroonbedekking in openbaar terrein. De rest van de toename in boomkroonbedekking dient op particulier terrein gehaald te worden. De benodigde groei van de boomkroonbedekking wordt verdeeld naar rato van de oppervlakte van openbaar en privéterrein.

4. SAMENWERKEN

Bewoners worden actief betrokken bij keuzes in hun leefomgeving en particulieren worden ondersteund in vergroening voor het vergroten (actielijn 3) van het bomenbestand. Particulieren worden ondersteund met plantmateriaal afgestemd op de 10-20-30 regel voor soortendiversiteit. Hierdoor vergroenen we gericht tuinen, straten, wijken en kernen met klimaatbestendige soorten. Zo wordt via samenwerking gewerkt aan het versterken (actielijn 2) en vergroten (actielijn 3) van het bomenbestand.

7. Kritieke Prestatie Indicatoren (KPI's)

Nu duidelijk is wat de doelen, middelen en strategie van het bomenbeleid zijn, wordt in de tabellen op deze en de volgende pagina beschreven hoe deze doelen gemonitord worden. De doelen en middelen zijn beschreven aan de hand van de vier actielijnen: Behouden, Versterken, Vergroten en Samenwerken. Per actielijn wordt uitgelegd hoe het gemeentelijk beleid wordt gemonitord en wat de verschillen zijn met de situatie in 2025. Onder de strategie zijn de middelen opnieuw onderverdeeld volgens de vier actielijnen. Enkele van de eerder genoemde maatregelen uit hoofdstuk 5 betreffen echter principes die direct moeten worden toegepast in de dagelijkse praktijk. Een voorbeeld hiervan is het toepassen van de soortendiversiteit bij nieuwe aanplant. Daarom is niet elke maatregel meetbaar en is hier geen KPI voor opgenomen in dit hoofdstuk. In onderstaande tabel worden de meetbare KPI's weergegeven. Vanuit monitoring en bijstellingen aan het beleid KPI's hoger of lager ingezet worden.

Oude bomen kunnen goed ingepast worden bij nieuwbouwprojecten

KPI's	Ambitie Bomenbeleidsplan	0-situatie: Huidig
Behouden		
Registratie bomen met monumentale waarde en waardevolle bomen	▸ 4-jaarlijks inventarisatie en monitoring ▸ Alleen gemeentelijke bomen	Geen inventarisatie
Monitoring kap en herplantplicht	▸ Aantal gekapte bomen inzichtelijk maken ▸ Steekproef handhaving herplantplicht	▸ Aantal gekapte bomen inzichtelijk maken ▸ Geen handhaving uitgangspunt herplant
Boomonderhoud en gewenst boombeeld	100% op beeld	Achterstallig
Monitoring conditie bomenbestand	3-jaarlijks (Omlooptijd BVC)	Geen monitoring

KPI's	Ambitie Bomenbeleidsplan	0-situatie: Huidig
Versterken		
Monitoring soortendiversiteit (10-20-30-regel)	6-jaarlijks	Geen monitoring
Monitoring percentage vervangen bomen uit beheersoogpunt	Streefdoel 0,5% per jaar vervanging. Monitoring elke 4 jaar	Geen actieve vervanging
Vergroten		
Monitoring toename opp. nieuwe groengebieden	4-jaarlijkse monitoring van nieuwe groene verbindingen.	Geen monitoring
Monitoring toename boom kroonbedekking	▸ Monitoring 6-jaarlijks ▸ Streefdoel 30% in 2075	Geen monitoring
Monitoring toename landschapselementen	▸ Monitoring 6-jaarlijks ▸ Streefdoel 10% in 2045	Geen monitoring
Monitoring 3+30+300-regel	▸ Monitoring 6-jaarlijks ▸ Gemeentebreed	Geen monitoring
Samenwerken		
Aantal subsidieaanvragen	Monitoring 4-jaarlijks	Geen monitoring
Aantal educatieprogramma's en deelnemers	Monitoring 4-jaarlijks	Geen monitoring
Aantal en omvang samenwerkingen	Monitoring 4-jaarlijks	Geen monitoring

8. Vervolgstappen

Dit hoofdstuk bevat een uitgebreide beschrijving van de beleidsmaatregelen uit hoofdstuk 5 en de kosten die daarbij horen.

8.1 Implementatie strategie

Dit bomenbeleidsplan heeft financiële gevolgen voor de gemeente. Zo is er extra geld nodig om aan de Zorgplicht te voldoen en de Europese Natuurherstelwet als ambitie na te streven. Daarnaast zijn aanvullende financiële middelen vereist om aan de uitgangspunten uit de Omgevingsvisie Barneveld 2040 te voldoen. Zonder deze extra financiële middelen kan de gemeente bijvoorbeeld niet voldoen aan de uitgangspunten van de 3+30+300 regel.

8.2 Maatregelen per actielijn

Om de actielijnen te waarborgen, zijn in hoofdstuk 5 de beleidsmaatregelen beschreven. In deze paragraaf worden de maatregelen per actielijn verder toegelicht.

Actielijn 1: BEHOUDEN

De volgende beleidsmaatregelen worden ingezet om de doelstelling voor het behouden van de bomen in onze gemeente te behalen:

A. Ontwikkeling afweegkader omgevingsvergunning kap en herplant

Voor het kappen van een boom is in veel gevallen een omgevingsvergunning vereist. Het uitgangspunt is bomen beter te beschermen. De grens voor wanneer een boom kapvergunningsplichtig is blijft ongewijzigd. Wel worden de afwegingskaders voor het verlenen van een vergunning duidelijker gemaakt om beter invulling te geven aan de maatschappelijke waarde van bomen. Het 'behouden, tenzij' principe benadrukt dat we bomen in principe willen behouden. Wanneer het belang van de aanvrager zwaarder weegt dan het maatschappelijke belang van behoud, kan een kapvergunning worden verleend. Bij verlening van een vergunning wordt een passende compensatie de standaard.

Toelichting:
Een kapvergunningsaanvraag wordt afgewogen op basis van (meetbare) afwegingscriteria, zoals natuurwaarde, ruimtelijke betekenis, cultuurhistorische of monumentale waarde. Maar ook op basis van de waarde voor de leefbaarheid van de gemeente, ecologie en klimaat, toekomstverwachting van de boom of op basis van ernstige overlast of gebreken bij een boom. Bomen willen we behouden, tenzij er duidelijke en onderbouwde argumenten ingebracht worden. Wanneer bijvoorbeeld onderbouwd kan worden dat een boom onveilig is, of aannemelijk gemaakt kan worden dat het vellen van een boom nodig is in verband met een ruimtelijke ontwikkeling die maatschappelijk belang heeft, kan een kapvergunning verleend worden.

Verder wordt een kapvergunning vanwege overlast alleen verleend wanneer er sprake is van onrechtmatige overlast.

Een uitgebreide beschrijving van deze afwegingscriteria, voorwaarden en boombescherming wordt opgenomen in een afweegkader voor kapvergunningen.

B. Ondergrondse en bovengrondse bescherming:

Niet alleen het bovengrondse deel van de boom (stam en kroon) maar ook het ondergrondse deel (wortelgestel en ondergrondse groeiplaats) wordt beschermd. Het beschermen van groeiplaatsen leidt tot minder ondergrondse schade aan de bomen en draagt bij aan het behoud van het bomenbestand.

Toelichting:
In het geval van ruimtelijke ontwikkelingen in de openbare ruimte of rond kapvergunningsplichtige bomen kan een nulmeting met waardebepaling of Bomen Effect Analyse als een verplicht onderdeel van het initiatief worden

geëist als onderdeel van de vergunningverlening. Op deze manier worden tijdens planvorming en aanleg projecten, groeiplaatsen en bodems beschermd. Dit kan in de toekomst ook middels het aanduiden van bomen, groenstructuren, bossen en groeiplaatsen daarvan in omgevingsplannen/ruimtelijke plannen. Door de bodem te beschermen, blijft het bodemleven behouden. Het beschermen van de groeiplaatsen leidt tot minder ondergrondse schade aan de bomen en draagt daarom bij aan het behoud van het bomenbestand. Om de bomen en groeiplaatsen te beschermen is het Handboek Bomen van het Norminstituut Bomen van toepassing bij alle werkzaamheden rond bomen. Dit geldt al vanaf de initiatieffase van een project, waardoor boombeschermende maatregelen, zoals de eerder beschreven Bomen Effect Analyse of boombeschermingsplan, in een vroeg stadium geëist kunnen worden. In de uitvoering is de Bomenposter uit Handboek Bomen/ zijn de maatregelen uit de Bomen Effect Analyses van toepassingen. Er worden in overeenkomsten met initiatiefnemers heldere afspraken gemaakt om te borgen dat het handboek bomen wordt toegepast. De gemeente handhaaft de naleving en verhaalt eventuele kosten van schade en herstelwerkzaamheden op de initiatiefnemer.

C. Monumentale en waardevolle bomen en structuren worden in kaart gebracht

Toelichting:
In Nederland worden bomen als monumentaal of potentieel monumentaal beschouwd op basis van specifieke criteria die hun bijzondere waarde weergeven. Deze waarde kan zowel ecologisch, cultuurhistorisch als esthetisch zijn. De criteria voor bomen met een (potentieel) monumentale waarde zijn vastgelegd door verschillende instanties, zoals de Monumentenwet en regionale/nationale natuur- en landschapsorganisaties. De criteria die gemeente Barneveld hanteert zijn hieronder beschreven. Een boom moet aan één of meerdere criteria voldoen om als boom met monumentale waarde opgenomen te kunnen worden:

Leeftijd, een boom moet een bepaalde leeftijd hebben om als boom met monumentale waarde te worden beschouwd. Hiervoor geldt dat bomen die ouder zijn dan 80 jaar een potentieel monumentale waarde kunnen hebben, vooral als ze bijzondere kenmerken vertonen.

Bomen van Monumentale waarde op de begraafplaats

Zeldzaamheid, bomen die zeldzaam zijn in een bepaalde regio of die van een zeldzame soort zijn, komen in aanmerking de status boom met een monumentale waarde. Dit kan bijvoorbeeld gaan om oude bomen van een bijzondere soort die in de gemeente of in Nederland niet veel voorkomen.

Bomen die kenmerkend zijn voor een specifiek landschap of historische site kunnen ook een bijzonder belang hebben vanwege hun zeldzaamheid in dat specifieke gebied.

Grootte, de grootte van een boom wordt gemeten aan de hand van de stamomtrek, de hoogte en de kroondiameter. Een boom met monumentale waarde heeft een opvallend grote stamomtrek (meer dan 2 meter omtrek), wat duidt op een uitzonderlijke groei en leeftijd.

Cultuurhistorische waarden, bomen die een belangrijke rol spelen in het culturele of historische landschap van een gebied worden als boom met monumentale waarde beschouwd. Dit kan bijvoorbeeld een boom zijn die verbonden is met een historische gebeurtenis, een specifiek persoon of een oud landschap. Bomen die onderdeel uitmaken van een historisch park, landgoed, boerderij of ander erfgoed kunnen eveneens als boom met monumentale waarde worden aangemerkt.

Esthetische waarde, de esthetische waarde van een boom speelt een rol in de beoordeling van de status boom met een monumentale waarde. Een boom die bijvoorbeeld een bijzonder mooie vorm heeft, of die op een iconische locatie staat, kan worden erkend voor zijn visuele en landschappelijke waarde.

Ecologische Waarde, bomen die een belangrijke ecologische functie vervullen, zoals het ondersteunen van zeldzame plant- en diersoorten of die in bijzondere ecosystemen staan worden als boom met monumentale waarde erkend. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn bij bomen die een belangrijke habitat vormen voor beschermde diersoorten of zeldzame planten.

Verbinding met het landschap, bomen die een significante visuele en ruimtelijke relatie hebben met hun omgeving, zoals een markante boom die uitkijkt over een landschap of die samen met andere bomen een historische bomenrij vormt, kunnen als boom met monumentale waarde worden beschouwd.

Conditie en houdbaarheid, de conditie van de boom is ook een belangrijke factor. Hoewel een boom een monumentale waarde kan hebben, moet hij in voldoende goede gezondheid verkeren om als zodanig behouden te worden. Bomen die ernstig verzwakt zijn, kunnen deze status verliezen als ze onherstelbare schade vertonen. Er wordt gekeken naar de mogelijkheid om de boom op lange termijn te behouden, wat ook samenhangt met de groeiplaats die de boom heeft en het beheer en de zorg die de boom krijgt. In deze afweging zijn de biodiversiteitswaarden een belangrijke factor. Mogelijk kan een deel van een boom behouden worden om niet al deze waarden te verliezen.

Een cultuurhistorisch waardevolle laan

Waardevolle bomen, bomen die niet volledig voldoen aan de strikte criteria voor bomen met monumentale waarde, maar die wel op termijn erkend kunnen worden als zodanig, worden ook als waardevol beschouwd. Dit kunnen jonge bomen zijn die een bijzondere groeipotentie vertonen of oudere bomen die in een bepaalde regio of cultuurhistorische context van belang zijn.

Groenstructuren met monumentale waarde
Voor de groenstructuren in de gemeente gelden de uitgangspunten, zoals beschreven in het groenstructuurplan 2012. Deze uitgangspunten worden aangepast wanneer een nieuw groenstructuurplan opgesteld is.

Voorwaarden en service door gemeente voor bomen en structuren met monumentale waarde
De gemeente biedt verschillende extra services en ondersteuning aan gemeentelijke bomen met monumentale waarde om ervoor te zorgen dat deze bomen goed worden onderhouden, beschermd en behouden voor de toekomst.

Voor gemeente Barneveld geldt:

- Bescherming tegen schade: Bomen met monumentale waarde willen we extra beschermen, wat betekent dat het snoeien (anders dan noodzakelijk onderhoud), verwijderen of anderszins verstoren van een boom met een monumentale waarde vergunningsplichtig is;
- Informatievoorziening: De gemeente legt alle bomen met monumentale waarde vast op kaart en publiceert deze op de gemeentelijke webpagina;
- Publieke erkenning: De gemeente zorgt voor de publieke erkenning van bomen met monumentale waarde, door informatieborden te plaatsen die de bijzondere status van de bomen uitleggen. Dit verhoogt het bewustzijn onder de bewoners en zorgt ervoor dat mensen de waarde van deze bomen respecteren en beschermen. Deze bomen kunnen bijvoorbeeld opgenomen worden in een bomenwandeling.

Bij ontwikkelingen die van invloed zijn op deze bomen en structuren worden hogere eisen gesteld aan mitigerende maatregelen dan bij reguliere bomen en structuren. Deze klasse bomen wordt beleidsmatig extra beschermd.

D. Waarborgen van veiligheid, vitaliteit en duurzaamheid van gemeentelijke bomen

Veiligheid van gemeentelijke bomen staat hoog in het vaandel bij behoud van het bomenbestand. Door middel van 3 jaarlijkse boomveiligheidscontroles van het gemeentelijke bomenbestand wordt de kans op (letsel-)schade geminimaliseerd. Door deze controles, het plegen van onderhoud en het uitvoeren van de adviezen die uit de controles naar voren komen, wordt voldaan aan de zorgplicht.

Toelichting:

Om een veilig, gezond en toekomstbestendig gemeentelijk bomenbestand te behouden en te ontwikkelen, hanteert de gemeente een integraal en proactief bomenbeheerbeleid. Dit beleid rust op drie pijlers: boomveiligheid, ofwel omgevingsveiligheid, doelgericht onderhoud, biodiversiteit en groeiplaatsverbetering.

Er worden periodiek boomveiligheidscontroles (BVC) uitgevoerd bij de gemeentelijke bomen, conform de geldende richtlijnen. Tijdens deze visuele inspecties worden risico's op bijvoorbeeld takbreuk of omvallen vroegtijdig gesignaleerd. Indien nodig voeren we aanvullend onderzoek uit, bijvoorbeeld bij bomen met monumentale waarde of risicovolle bomen. De uitkomsten leiden tot gericht onderhoud of andere veiligheidsmaatregelen. Hiermee beperken we schade en ongevallen en bevorderen we de levensduur en veiligheid van bomen in de openbare ruimte. Biodiversiteit speelt hierbij een belangrijke rol. Om dit te stimuleren wordt bijvoorbeeld dood hout dat geen risico voor de omgeving zorgt niet verwijderd.

De gemeente hanteert een onderhoudsplan waarin snoeien, vervangen, controleren en het monitoren van bomen zijn opgenomen. Dit plan wordt gekoppeld aan de planning van integrale (civieltechnische) projecten, zodat werkzaamheden aan bomen zoveel mogelijk plaatsvinden tijdens andere

Duurzame inpassing van een boom in een nieuwbouwwijk

werkzaamheden in de openbare ruimte. Hiermee worden bomen beschermd en benutten we efficiënt de beschikbare middelen en werkmomenten.

Een belangrijk speerpunt is het wegwerken van eventuele snoeiachterstanden. Regelmatig snoeien is essentieel voor de structuur, veiligheid en gezondheid van de boom. Door proactief onderhoud zorgen we ervoor dat risico's beperkt blijven en dat bomen op een natuurlijke en gezonde wijze oud kunnen worden. We hechten waarde aan een zorgvuldige communicatie met inwoners over nut en noodzaak van de werkzaamheden die we uitvoeren.

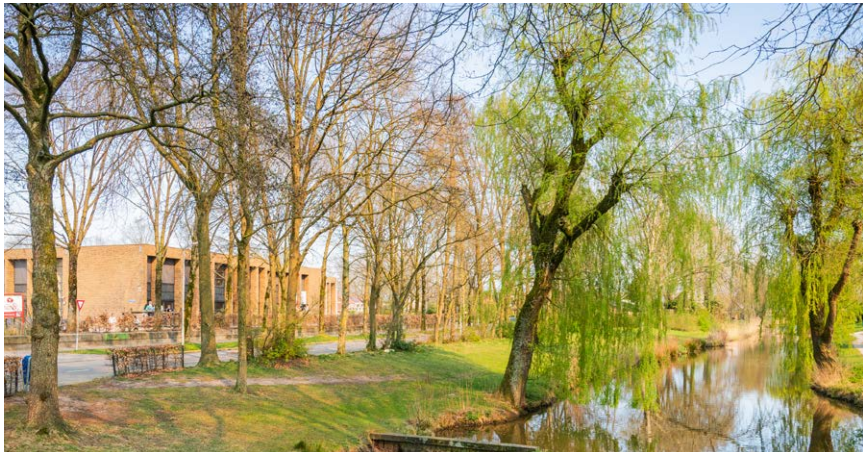
Jaarlijks stellen we een bomenbalans op. Dit administratieve en beleidsmatige instrument geeft op basis van het boombeheersysteem inzicht in het aantal gekapte en nieuw geplante bomen, inclusief hun kwaliteit (bijv. jonge aanplant versus volwassen bomen) en soort. De bomenbalans helpt ons bij het realiseren van minimaal behoud van het bomenbestand, met als streven een structurele toename van het percentage boomkroonbedekking. Dit is in lijn met onze ambitie voor een klimaatbestendige, groene en gezonde leefomgeving.

De groeiplaats is bepalend voor de vitaliteit van een boom. We verbeteren groeiplaatsen daar waar bomen onvoldoende wortelruimte, water- of lucht-huishouding hebben of waar de bodemstructuur niet toereikend is. Ook wordt verharding waar mogelijk verminderd of verwijderd. Maatwerk kan uitkomst bieden, bijvoorbeeld het beluchten van bomen of het aanbrengen van een mulchlaag. Bij groeiplaatsverbetering is aandacht voor het versterken van de biodiversiteit, bijvoorbeeld door kruidenmengsels of andere beplanting rondom bomen aan te brengen. Zo wordt niet alleen de levensverwachting van individuele bomen verlengd, maar draagt het bomenbeheer ook bij aan klimaatadaptatie en ecologische waarde.

Actielijn 2: VERSTERKEN

De volgende beleidsmaatregelen worden ingezet om de doelstelling voor het versterken van de bomen in onze gemeente te behalen:

A. Groenvoorzieningen en groene randen verbinden kernen met het omliggende landschap, waardoor de relatie tussen dorp en landschap wordt versterkt.

Bomen worden goed verweven met blauwe structuren

Toelichting:
Groenvoorzieningen binnen en aan de randen van dorpen worden ingezet als verbindende elementen tussen de bebouwde omgeving en het omliggende landschap. Door het aanleggen, behouden en versterken van deze groene structuren wordt de overgang tussen dorp en landschap verzacht en verrijkt. Dit bevordert niet alleen de landschappelijke kwaliteit, maar ook de identiteit, leefbaarheid en biodiversiteit in en rond dorpskernen.

- Groene randen rondom dorpen worden ingericht als landschappelijke overgangen die ecologische en recreatieve verbindingen versterken. Dit leidt tot verbetering van de landschappelijke identiteit van dorpen;
- Groenvoorzieningen binnen dorpen sluiten visueel en functioneel aan op het omringende landschap. Dit leidt tot verhoogde recreatieve waarde en gebruik van groengebieden;
- Nieuwe ontwikkelingen aan de dorpsrand worden gekoppeld aan versterking van de groenstructuur;
- Tussen de kernen wordt bij loop- en fietsroutes 30% schaduw gerealiseerd. Hiermee wordt hitte tegengegaan, zodat inwoners en bezoekers zich ook op warme dagen prettig tussen de kernen kunnen verplaatsen.

Hoe bovenstaande punten concreet vormgegeven worden, is opgenomen in het Landschapsplan.

B. Bestaande groenstructuren en -elementen worden zoveel mogelijk verweven met nieuwe groene en groenblauwe structuren, met behoud van de groene uitstraling van de kernen.

Toelichting:
We spannen ons in om bestaande bomen, houtwallen, groenstroken en andere waardevolle groenelementen te behouden en te integreren in nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen. Dit draagt bij aan het versterken van de identiteit en herkenbaarheid van de kernen, waarbij de groene uitstraling een belangrijk karakteristiek element vormt.

Bij de inrichting van nieuwe woon- of werkgebieden, infrastructuurprojecten en herontwikkelingslocaties wordt actief gezocht naar mogelijkheden om het bestaande groen in te passen en waar mogelijk uit te breiden in het nieuwe ontwerp. Dit betekent dat bij planvorming in een vroeg stadium een inventarisatie en analyse plaatsvindt van de aanwezige groenstructuren, met als doel het zo optimaal mogelijk behouden van en de functionele mix van oud en nieuw groen.

Het bomenbeleid streeft naar een continu en samenhangend groen netwerk dat bijdraagt aan ecologische waarde, biodiversiteit, klimaatadaptatie en beleving. Hiermee blijft het groene karakter van de kernen gewaarborgd en wordt tegelijkertijd toekomstbestendige groenontwikkeling gestimuleerd.

C. Soortkeus op basis van 10-20-30 regel (Santamour) op straatniveau en op basis van klimaatbestendige soorten in relatie tot de groeiplaats.

Toelichting:
De gemeente streeft naar een robuuste, biodiverse en klimaatbestendige groenstructuur. Een gevarieerde soortensamenstelling is essentieel om plagen, ziekten en klimaatstress te weerstaan. Daarom wordt bij de keuze van nieuwe bomen de 10-20-30-regel van Santamour (zie ook pagina 19) als richtlijn gehanteerd. Dit gebeurt op de volgende manier:

- Bij (her)inrichting van wijken, straten of lanen wordt deze diversiteitsregels nagestreefd;
- Er wordt gewerkt met een voorkeurslijst met geschikte soorten die bijdragen aan biodiversiteit, klimaatadaptatie en leefbaarheid;
- Bij kap/vervanging geen één-op-één vervanging door van exact dezelfde soort;
- Gebruik vervangingsmomenten als kans om het bestand diverser te maken;
- De gemeente past de 10-20-30 regel toe tot op straatniveau.

Door deze richtlijn toe te passen wordt de overmatige afhankelijkheid van één type boom voorkomen, wat de veerkracht van het stedelijk- en dorpsgroen vergroot. Eensoortige lanen worden alleen toegepast vanuit cultuurhistorisch perspectief. Dat dit duidelijk is blijkt uit het analyserapport (zie bijlagenboek) waarin opgenomen staat dat zes boomsoorten (eiken, elzen, essen, berken en beuken) in goed zijn voor meer dan 50% van het totale bomenbestand.

Nieuwe aanplant

D. Gefaseerde vervanging van het bomenareaal. Bomen met sterk verminderde toekomstverwachting of kwaliteit worden vervangen om achteruitgang in het bomenbestand op te vangen.

Toelichting:
De gemeente wil het bomenbestand duurzaam in stand houden en toekomstbestendig maken. Om achteruitgang in kwaliteit en kwantiteit te voorkomen, wordt ingezet op een gefaseerde vervanging van bomen met een sterk verminderde toekomstverwachting. Uit de analyse van het gemeentelijke bomenbestand blijkt namelijk dat in de huidige situatie ongeveer 20% van de bomen binnen 10 jaar uit kan vallen. Veel gemeentelijke bomen bereiken daarnaast de komende decennia hun eindfase of hebben te maken met verminderde vitaliteit door ouderdom, klimaatstress, te kleine groeiruimte of schade. Daarnaast kunnen bepaalde boomsoorten, zoals invasieve exoten, een bedreiging vormen voor de biodiversiteit of de veiligheid. Een tijdige en gefaseerde vervanging door bijvoorbeeld inheemse, biodivers waardevolle of klimaatbestendige soorten, voorkomt grootschalig verlies in korte tijd en zorgt voor een gelijkmatige opbouw van leeftijden, soorten en structuren binnen het bomenbestand en een hoge biodiversiteitswaarde.

Actielijn 3: VERGROTEN

Waar mogelijk wordt het bomenbestand uitgebreid. De nadruk hierbij ligt op de wijken/kernen binnen de gemeente waar het minst voldaan wordt aan de 3+30+300 regel. Uitbreiden van het bomenbestand is een belangrijke wens van de belanghebbenden binnen de gemeente en is in verschillende beleidsdocumenten, zoals de Omgevingsvisie opgenomen. Bij het vergroten van het bomenbestand wordt voldaan aan de 10-20-30 regel (soortendiversiteit), zodat het bomenbestand op een duurzame manier vergroot wordt. Tevens wordt tegelijk voldaan aan actielijn 2 voor het versterken van het bomenbestand en wordt middels een divers bomenbestand de biodiversiteit in de gemeente verbeterd. We benutten hiervoor de koppelkansen in projecten tussen bomen en water.

De volgende beleidsmaatregelen zetten we in om het bomenbestand te vergroten;

A. De 3+30+300 regel geldt voor vergroening en projectontwikkeling.
Deze regel is van toepassing verklaard in de Omgevingsvisie. Bij reconstructies wordt deze regel aangehouden en bij ontwikkelingen getoetst. Hierbij gaat de gemeente op zoek naar ruimte voor nieuwe groene gebieden en koelteplekken. Hierbij wordt de koppeling gezocht met groen/blauwe zones.

Toelichting:
De gemeente zet actief in op het vergroten van de groene leefomgeving in de stad volgens de principes van de 3+30+300 regel. Dit beleid richt zich op twee hoofd ambities:

1. Creëren en uitbreiden van grotere groene ruimtes:
   Het streven is om bestaande groengebieden uit te breiden en nieuwe, grotere groene zones en koelteplekken, waar dat mogelijk is, te realiseren. Bij ruimtelijke ontwikkelingen wordt vergroening een integraal onderdeel van de planvorming. Daarnaast wordt in en rond nieuwe woonwijken actief gestuurd op het realiseren van toegankelijke uitloopgebieden en recreatief groen. Zo ontstaat een leefomgeving die uitnodigt tot bewegen, ontmoeting en natuurbeleving, en die tegelijkertijd de leefbaarheid verbetert.
2. Vergroten van de boomkroonbedekking in boomarme wijken en gebieden:
   In wijken en gebieden met weinig bomen worden actief bomen geplant om de leefbaarheid te verbeteren. Door gerichte aanplant zorgen we voor verkoeling in hete periodes, betere luchtkwaliteit en een aantrekkelijker straatbeeld. Hiermee wordt ook ingezet op een toekomstbestendig bomenbestand dat de biodiversiteit ondersteunt, de leefomgeving verrijkt en de betrokkenheid van inwoners versterkt. Het vergroten van de boomkroonbedekking leidt namelijk ook tot meer sociale cohesie in de buurt.

In verschillende wijken/kernen, zoals het centrum van Voorthuizen en Centrum Barneveld, zal het voldoen aan deze regel in de praktijk misschien onmogelijk zijn. In dergelijke wijken wordt geprobeerd zoveel mogelijk recht te doen aan de 3+30+300 regel. Waarden, zoals beschreven in het Klimaatadaptatieplan gemeente Barneveld, moeten als minimum voor de wijken aangehouden worden.

B. Bomen strategisch inzetten om verkeersstructuren te begeleiden en verkeersveiligheid te verbeteren

Toelichting:
De gemeente zet bomen strategisch in als ruimtelijk en functioneel element binnen verkeersstructuren, zowel binnen als buiten de bebouwde kom. De inrichting van de openbare ruimte beïnvloedt het verkeersgedrag. Bomen sturen de rijbeleving van weggebruikers en helpen bij het markeren van overgangen, snelheidsregimes en zichtlijnen. Door bomen bewust te positioneren langs wegen, op pleinen of bij kruisingen, ontstaat een duidelijke structuur en wordt het verkeersbeeld rustiger en overzichtelijker. Daarbij geldt dat verkeersveiligheid altijd leidend is in de afweging van boomlocaties en -soorten. De combinatie van functionele verkeersinrichting met vergroening en klimaatadaptatie zal leiden tot een hogere verkeersveiligheid, een verbetering van de oriëntatie en herkenbaarheid van wegen.

C. We planten bomen die zo oud mogelijk worden.

Toelichting:
We streven naar een toekomstbestendig bomenbestand door bij aanplant te kiezen voor boomsoorten die optimaal zijn afgestemd op de locatie én op de verwachte klimatologische omstandigheden. Het doel is om bomen een zo lang mogelijke levensduur te geven op hun plantlocatie, zodat deze langdurig bijdragen aan ecologische, klimatologische, landschappelijke en maatschappelijke waarden.

Bij de keuze van boomsoorten wordt rekening gehouden met factoren als droogteresistentie, weerstand tegen ziekten en plagen, groeipotentie op de specifieke locatie, en hun bijdrage aan biodiversiteit. Ook krijgen bomen voldoende groeiruimte boven- en ondergronds, zodat deze gezond kunnen opgroeien tot volle potentie op een plek en niet voortijdig hoeven te worden verwijderd.

D. Nieuwe groeiplaatsen moeten onder – en bovengronds op de juiste manier worden ingericht. Hierbij is het doel een groeiplaats in te richten waarbij de boom de mogelijkheid krijgt om minimaal 50 jaar actieve groei te vertonen. Daarbij wordt rekening gehouden met voldoende bovengrondse ruimte, doorwortelbare ruimte, aanwezigheid van kabels, leidingen en verdichting.

Toelichting:
De gemeente Barneveld stelt hoge eisen aan de inrichting van groeiplaatsen. Zowel bovengronds als ondergronds moeten de omstandigheden zodanig zijn dat bomen optimaal kunnen groeien en een levensverwachting van minimaal 50 jaar actieve groei kunnen vertonen.

Bij de aanleg van groeiplaatsen wordt expliciet rekening gehouden met voldoende doorwortelbare ruimte, een goede bodemstructuur en water- en luchtvoorziening. Daarnaast is aandacht voor de aanwezigheid van kabels, leidingen en mogelijke verdichting van de bodem essentieel. Dit om conflicten en groeibelemmeringen in de toekomst te voorkomen. Zo moeten de groeiplaatsen van bomen op voldoende afstand van kabels en leidingen ingericht worden, zodat de bomen voldoende doorwortelbare ruimte tot de beschikking hebben om tot volle wasdom en het gewenste eindbeeld te komen. Dit is ook opgenomen in het Handboek Kabels en Leidingen van de gemeente Barneveld. Wanneer deze ruimte niet beschikbaar is, wordt maatwerk geboden door de aanleg van voorzieningen, zoals bijvoorbeeld mantelbuizen en wortelschermen.

Door te kiezen voor ‘de juiste boom op de juiste plek met een goede groeiplaats’ wordt uitval verminderd, treedt minder overlast zoals wortelopdruk op en blijft de boomstructuur langdurig functioneel. Daarnaast is de kwaliteit van de groeiplaats en de bovengrondse groeiplaats bepalend voor de vitaliteit en levensduur van een boom.

Actielijn 4: SAMENWERKEN

Het behouden, versterken en vergroten van het bomenbestand in onze gemeente bereiken we enkel door integrale samenwerking. Dit doen we binnen de gemeente maar ook daarbuiten met onze inwoners, bedrijven en organisaties. Communicatie, advisering en participatie zijn hierbij sleutelbegrippen. Belanghebbenden willen betrokken worden bij groenplannen en overlast van bomen graag beperken. Duidelijkheid in regels omtrent het snoeien en kappen van bomen helpt hierbij. Daarnaast vinden zij ook inzet op educatie, bewustwording van het belang van bomen en draagvlak voor bomen erg belangrijk. Het behalen van de beleidsdoelstellingen, zoals het vergroten van de boomkroonbedekking, is alleen mogelijk door nauwe samenwerking met alle partijen in de gemeente, aangezien het grootste deel van het oppervlak niet in gemeentelijk bezit is en de doelstellingen op uitsluitend gemeentelijke grond daarom niet haalbaar zijn.

De beleidsmaatregelen voor deze actielijn zijn als volgt:

A. Stimuleren van groen op particuliere grond: Het aanleggen en behouden en onderhouden van particulier groen en met name bomen moet worden gestimuleerd. Dit bijvoorbeeld door informatie, verplichtingen, stimuleren door beperkte subsidies of andere prikkels. Het beleid maakt duidelijk onderscheid tussen gemeentelijk en particulier groen.

Toelichting:
Het vergroten van het aandeel groen in de leefomgeving is niet uitsluitend een gemeentelijke verantwoordelijkheid. Ook groen op particuliere grond speelt een belangrijke rol in het versterken van biodiversiteit, het verminderen van hittestress, het vasthouden van water en het verhogen van de leefkwaliteit.

Het gemeentelijk beleid maakt daarom een duidelijk onderscheid tussen gemeentelijk en particulier groen, met als doel om beide in samenhang te versterken. De gemeente zelf zorgt voor een robuuste en klimaatbestendige openbare groenstructuur en er wordt tegelijkertijd ingezet op het stimuleren van vergroening op particuliere gronden, zoals tuinen, bedrijventerreinen en erfgrenzen. De aanplant van nieuwe bomen zal naar rato onderverdeeld wordt in de aanplant van bomen op gemeentelijke grond en op particuliere grond.

De gemeente richt zich hierbij op een combinatie van voorlichting, ondersteuning en prikkels:
- Informatievoorziening over klimaatvriendelijk tuinieren, inheemse beplanting en het belang van bomen in de tuin;
- Subsidies en stimuleringsregelingen, bijvoorbeeld voor het verwijderen van verharding, aanplanten van bomen of het realiseren van groene erfafscheidingen;
- Samenwerkingsprojecten met bewoners, wijkverenigingen, scholen en bedrijven om vergroening in de eigen omgeving te stimuleren;
- Waar passend kunnen in nieuwbouwprojecten en ruimtelijke plannen verplichtingen of richtlijnen worden opgenomen voor een minimaal aandeel groen op particuliere kavels;
- Bewoners informeren en betrekken bij projecten en initiatieven ten aanzien van bomen.

Door actief in te zetten op vergroening van particuliere grond, versterkt de gemeente Barneveld de samenhang tussen particulier en openbaar groen, met als resultaat een groener, gezonder en robuuster woon- en leefklimaat voor alle inwoners.

Particulier groen en gemeentelijke groenstructuren worden met elkaar verweven

B. Samenwerking bevordert de realisatie van bomenbeleid met natuurbeherende organisaties, grootgrondbezitters, natuurwerkgroepen (bijv. IVN) en scholen.

Toelichting
De gemeente Barneveld hecht grote waarde aan samenwerking bij de uitvoering van haar bomenbeleid. De gemeente werkt actief samen met externe partners zoals natuurbeherende organisaties, grootgrondbezitters, natuurwerkgroepen (zoals IVN), scholen en andere maatschappelijke partijen.

Deze samenwerking richt zich op het versterken van kennisdeling, betrokkenheid en gezamenlijke realisatie van projecten. De gemeente zet in op de volgende vormen van samenwerking:

- Structureel overleg met natuurorganisaties en grootgrondbezitters om afstemming te zoeken over beheer, aanplant en het versterken van landschappelijke structuren;
- Ondersteuning van natuurwerkgroepen, zoals het IVN, bij educatieve en uitvoerende activiteiten, waaronder boomplantdagen, biodiversiteitsprojecten en monitoring van bomen en flora;
- Educatieve programma's in samenwerking met scholen, gericht op bewustwording en betrokkenheid van jeugd bij bomen, natuur en klimaat. Hierbij worden ook praktische activiteiten zoals boomplantacties of 'adopteer-een-boom'-initiatieven ondersteund;
- Gezamenlijke projecten voor landschapsversterking op particuliere gronden, waarbij grootgrondbezitters, agrariërs en terreinbeheerders betrokken worden bij de aanplant van bomen en het herstel van groene verbindingen.

Door deze partners actief te betrekken, bevordert de gemeente niet alleen de effectiviteit van het bomenbeleid, maar ook het maatschappelijk draagvlak en de lange termijnzorg voor het groene kapitaal van Barneveld.

C. Creëren van draagvlak voor het bomenbeleid door het belang van bomen voor leefbaarheid en klimaatadaptatie te benadrukken. De betrokkenheid van bewoners bij het bomenbeleid en de bewustwording van de waarde van bomen vergroten.

Toelichting:
Een breed gedragen bomenbeleid vraagt om actieve betrokkenheid van bewoners, maatschappelijke organisaties en andere belanghebbenden. Om draagvlak te creëren, richt het beleid zich op het vergroten van het bewustzijn over de waarde van bomen voor de leefomgeving, gezondheid, klimaatadaptatie en biodiversiteit. Bomen leveren een wezenlijke bijdrage aan het tegengaan van hittestress, het vasthouden van water, het verbeteren van luchtkwaliteit en het versterken van de biodiversiteit. Tegelijkertijd zorgen zij voor een aantrekkelijke en leefbare woonomgeving.

Door het belang van bomen actief uit te dragen en hierover helder te communiceren, wordt begrip en waardering gestimuleerd. Hierbij wordt ingezet op educatie, informatievoorziening en transparante communicatie over keuzes in beheer, kap en aanplant. Bewoners worden actief betrokken bij het bomenbeleid, onder meer via inspraakprocedures, bewonersbijeenkomsten, adoptieprojecten en burgerinitiatieven.

Het beleid stimuleert initiatieven 'van onderop' en ziet participatie niet alleen als middel voor draagvlak, maar als kans voor gezamenlijke verantwoordelijkheid en betrokkenheid bij het groene karakter van de omgeving. Op deze manier wordt het bomenbeleid niet alleen gemaakt vóór, maar ook mét de gemeenschap. Zie ook 'Samenwerking bevorderen in de realisatie van bomenbeleid'. (Beleidsmaatregel B)

D. Onze inwoners adviseren over gemeentelijke en particuliere bomen.

Toelichting:
De gemeente hecht waarde aan een goede informatievoorziening en ondersteuning van inwoners bij vragen over zowel gemeentelijke als particuliere bomen. De gemeente komt inwoners tegemoet in de advisering over bomen. Bewoners kunnen bij de gemeente terecht voor deskundig advies of het vinden van de juiste professionele kanalen over:

- De gezondheid en veiligheid van bomen;
- De mogelijkheden en voorwaarden voor het kappen of verplanten van bomen;
- Geschikte boomsoorten voor particuliere tuinen of erfafscheidingen;
- Maatregelen bij wortelopdruk, bladval of schaduwhinder;
- De meldingsprocedure bij overlast of schade door bomen.

Door op deze manier te adviseren en te ondersteunen, draagt de gemeente bij aan goed onderhoud, het behoud van het groene karakter én een constructieve relatie met de inwoners.

8.3 Huidig budget versus benodigd budget

Investeringen en exploitatie

De financiële gevolgen voortvloeiend uit het Bomenbeleidsplan bestaan uit lasten ten behoeve van de exploitatie als ook lasten voortvloeiend uit afschrijvingen (investeringen). Daarnaast is er sprak van incidentele lasten (exploitatie) en van structurele lasten. Voor een deel van de lasten is reeds dekking in de bestaande begroting.

Periode

Voor de investeringen in de periode 2026 t/m 2028 is reeds dekking in de bestaande programmabegroting. Deze investeringen maken deel uit van het vastgestelde MIP. Om uitvoer te geven aan het beleidsplan is daarnaast aanvullend incidenteel budget benodigd. Dit betreft budget ten behoeve van de exploitatie. Het benodigd budget bedraagt € 145.000 per jaar voor een periode van 3 jaar. Hiervan is €35.000 gereserveerd voor handhaving. Na deze periode zal het tot structurele kosten leiden die nu nog niet inzichtelijk zijn. Daarom vindt na deze periode een evaluatie plaats om te bepalen welk structureel budget nodig is voor het beheer van het bomenbestand.

Exploitatiebudgetten en structurele lasten

Onderstaande tabel geeft weer wat incidentiele exploitatiebudgetten en structurele lasten, inclusief de afschrijvingen zijn. De exploitatiebudgetten zijn als incidenteel opgenomen voor de periode 2026-2027-2028.

Incidenteel exploitatiebudget	Structurele lasten (incl. afschrijvingen)
145.000	75.000

8.4 Strategie voor implementatie en bijstelling van beleid

Tijdens de analysefase van het Bomenbeleidsplan is inzichtelijk gemaakt hoe de gemeente ervoor staat op het gebied van o.a. hittestress en de 3+30+300 regel. Op basis van deze gegevens zijn de doelstellingen en beleidsmaatregelen opgesteld. Deze beleidsmaatregelen zijn meetbaar gemaakt door middel van de Kritieke Prestatie Indicatoren (KPI's). In de tabel in hoofdstuk 7 is opgenomen wanneer welke KPI opnieuw gemonitord moet worden. Op basis van deze monitoring wordt de voortgang van de beleidsdoelen gemeten. Hieruit kan blijken dat we als gemeente goed op weg zijn om bepaalde doelen te halen. Echter kan ook blijken dat we achterlopen op het behalen van doelen als de 30% boomkroonbedekking. Door dit volgens het schema uit hoofdstuk 7 te monitoren, kan dan tijdig bijgestuurd worden zodat de doelen wel gehaald gaan worden. Zo kan het zijn dat er bijvoorbeeld extra beleidsmaatregelen opgesteld moeten worden om achterstanden in te halen of dat hier extra incidentele budgetten voor vrijgemaakt moeten worden.

Colofon

Dit Bomenbeleidsplan is opgesteld door:

Gemeente Barneveld
J. Scheffers, M. Heijn, D. van Riel

Pius Floris Boomverzorging
T. van de Hoef, E. Pol, A.C. van Polen, F.C. Barneveld

Beelden
J. Pauw

Vormgeving
Optima Forma bv